

PRESES APSKATS

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

25-10-2024

Preses apskatā:

Fonogrāfa ieraksti Latviešu folkloras krātuvē; Ekoskolu apbalvošanas ceremonija LNB; skaļās lasīšanas sacensību Kurzemes fināls; Frankfurtes grāmatu izstāde; 22. Cēsu novada bērnu un skolu bibliotēku darbinieku konference "Labbūtības ceļvedis bibliotekāriem"; seminārs Madonas un Varakļānu novada pašvaldību bibliotēku darbiniekiem; specializētā Mūzikas bibliotēka Ventspilī svin piekto gadadienu, Dobeles novada Centrālās bibliotēkas draugu klubam aprit gads; Jēkabpils pilsētas bibliotēkā izstādes "Laika (pulksteņa) griešana" un "Cilvēks un viņa bibliotēka. Ieskats akadēmiķa Sigizmunda Timšāna arhīvā".

Žurnālā "IEVA" 23.10. intervija ar LNB Atbalsta biedrības direktori Karinu Pētersoni. Žurnālā "Latvijas Noklusētā Pagātne" Nr.4 intervija ar Mārtiņu Mintauru par pieminekļiem un kā tie mainījušies gadu gaitā.

25. oktobra žurnālā "Vakara Ziņas" par fotogrāfa Aivara Liepiņa izstādi "Koncerts" LNB Konferenču centrā.

Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

Fonogrāfa ieraksti Latviešu folkloras krātuvē

Undīne Adamaite

LATVIJAS Nacionālās bibliotēkas 1. stāva Virtakas klasē 24. oktobrī pulksten 18 notiks pētnieka Aigara Lielbārža vieslekcija *Fonogrāfa ieraksti Latviešu folkloras krātuvē*.

Fonogrāfa ieraksti, kuri bieži vien ir grūti saklausāmi ieraksta specifikas dēļ, digitālajā arhīvā papildināti arī nošu un tekstu transkripcijām. Vasaka rullīšos jeb valcēs tika ieskaņota kā vokālā, tā arī instrumentālā mūzika – gadskārtu ieražu dziesmas, šūpuļdziesmas, ģimenes godu dziesmas, sadzīves dziesmas, ziņģes. Fonogrāfa ieraksti tika veikti visā Latvijas teritorijā, tajos ir dzirdama 100 gadus sena valodas izlokšņu dažādī-

▲ **LATVIEŠU** folkloras krātuves fonogrāfa valču kolekcija ir iekļauta UNESCO programmas *Pasaules atmiņa* Latvijas nacionālajā reģistrā un ir senākā un lielākā valču kolekcija Latvijā.

FOTO NO LFK ARHĪVA

ba un muzikālā bagātība.

Kopš Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mā-

slas institūta Latviešu folkloras krātuves (LFK) dibināšanas 1924. gadā tās mērķis ir bi-

jis krāt, pētīt un publicēt latviešu tautas folkloru. Jau 1926. un 1927. gadā LFK iegādājās trīs fonogrāfus, lai ierakstītu tautas mūziku. XX gadsimta sākumā fonogrāfs tika plaši izmantots audioierakstiem visā pasaulē. Ierīces nelielā izmēra dēļ šis skaņas iemūžināšanas veids bija pieprasīts etnogrāfu un folkloras pētnieku vidū. LFK ieskaņojumi tika veikti no 1926. līdz 1947. gadam, un šobrīd saglabājušās 180 valces un 1068 tautas melodiju ieskaņojumi jeb vienības, kas pieejamas LFK digitālajā arhīvā *Garamantas.lv*.

Pēc pasākuma interesenti aicināti apmeklēt izstādi *Ieskaņots. Atskaņots. No fonogrāfa līdz mūzikas centram* kuratoras Anetes Skujas pavadībā.●

Avots: Diena

Datums: 22-10-2024

Skalās lasīšanas sacensībās uzvar Matiss no Popes

KRISTĪNE DUĻBINSKA

Nedējas nogalē Ventspilī norisinājās Nacionālo skalās lasīšanas sacensību Kurzemes fināls, kurā par labāko atzina Matisu Kulmani no Popes. Matiss prata ne tikai izteiksmīgi nolasīt sacensībām sagatavoto tekstu, bet arī sasmidzināt žūriju un publiku. Matiss kopā ar 18 vienaužiem 5. oktobrī Rīgā cinīsies par Latvijas lasīšanas čempiona titulu.

Nacionālās skalās lasīšanas sacensības ir konkurss 11–12 gadus veciem skolēniem. Sacensības rīko, lai veicinātu bērnu lasītprasmi un interesi par lasīšanu un grāmatām, saliedētu bērnus kopīgām lasīšanas aktivitātēm, kā arī pilnveidotu viņu prasmes izvēlēties piemērotu un interesantu literatūru skajai lasīšanai. Šogad sacensības notiek sabiedrības iesaistes kustībā *Restarts lasīšanai*.

Sacensību Ventspils koordinatore, Bērnu bibliotēkas vadītāja Inga Markule pastāstīja, ka pavasarī bibliotēkā jūtama piektklasnieku rosība pie grāmatu plauktiem, meklējot grāmatu skalās lasīšanas konkursam. Pirmā atlase notiek bibliotēkā vai skolā, tai seko pilsētas un novada kopīgais konkurss. Šajā pavasarī Ventspils un novada skolas tajā pārstāvēja 13 bērni.

Iepriekšējos gados finālā Rīgā satikās 30 bērnu, taču secināts, ka tas ir par daudz, tāpēc šogad pirmoreiz lemts rīkot reģionālos finālus Rēzeknē, Ogrē, Ventspilī un Salaspilī. Ventspils bibliotēkai bija gods un atbildība sarīkot pirmo Kurzemes finālu konkursa vēsturē. Par pasākuma mājvietu bija izvēlēta Pārventas bibliotēka. Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra vadītāja Silvija Tretjakova uzsvēra: «Mums šķita svarīgi pārcelt no Rīgas uz novadiem lielo svētku rīkošanu, un šogad tas bija iespējams, pateicoties Kultūras ministrijas finansējumam *Lasīšanas veicināšanas programmām*.»

Žūrijai, kurā darbojās Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra nozares informācijas speciāliste Ize Ramba, tulkotāja Dace Meiere, Starptautiskās Rakstnieku un tulkotāju mājas vadītāja Ieva Balode, izdevniecības *Latvijas Mediji* redaktore Līva Kulde un Ventspils bibliotēkas Reģionālā mācību centra vadītāja Vita Ozola, bija grūts uzdevums – izlemt, kuri trīs no sešiem drosmīgiem un labi sagatavotiem jauniešiem dosies uz konkursa finālu Rīgā, Gaismas pilī.

Anna Gāliņa pārstāvēja Liepāju, Anna Īrisa Aleksejeva – Saldu, Artūrs Bītenieks bija ieradies no Tukuma, Edvarts Markots – no Kuldīgas. Grēta Gerda Lepere bija atbraukusi no Dundagas un pārstāvēja Talsu novadu, bet Ventspils un Ventspils novada godu aizstāvēja Matiss Kulmanis no Popes.

Pirms konkursa, *Ventas Balss* uzrunāts, Matiss sacīja, ka ir diezgan satraukts – satraukums esot lielāks nekā pirms pavasarī notikušā vietējā konkursa. Dzintara Tilaka grāmatu *Labo blēņu vasara*, no kuras Matiss lasīja fragmentu, izvēlēties palīdzējusi skolotāja Līga Soja. Ikdienā Matiss vairāk lasa komiksus. Skolotāja sacīja – kā jau mazā skolā, Matiss un viņa skolabiedri esot pieraduši visur piedalīties, tāpēc dalība konkursā nākusī pašsaprotami.

Arī no Tukuma atbraukušais Artūrs konkursā piedalās labprāt. Viņam tāpat lasāmo tekstu izvēlēties palīdzējusi skolotāja Vīneta Rozenberga. Viņa prie-

Foto: Kristīne Duļbinska

Lai gan labi sagatavojušies bija visi seši finālisti, žūrija lēma uz nacionālo finālu sūtīt Matisu no Popes (no kreisās), Grētu Gerdu no Dundagas un kuldīdznieku Edvartu.

cājās par iespēju paviesoties Ventspilī, kas nenotiekot tik bieži, apskatīt bibliotēku, satikt kolēģus un bērnus, kuri lasa. Skolotāja slavēja Artūru par gatavību visiem izaicinājumiem.

Skolēnu un viņu pedagogu izvēlētie grāmatu fragmenti bija ļoti dažādi – no dramatiskiem līdz komiskiem. Kad pēc visiem lasījumiem žūrija devās apspriesties, konkursa dalībniekiem un viņu līdzjutējiem muzicēja Gita un Reinis Reimaņi kopā ar gitaristu Aleksu Zariņu.

Žūrijas komisijas locekles pēc pasākuma atzina, ka izvēle bijusi patiešām grūta. Par pirmo vietu bijušas diezgan drošas, līdz ar to būtu bijis vieglāk, ja uz nacionālo finālu būtu jāsū-

ta tikai viens dalībnieks. Žūrija pirmo vietu piešķīra Matisam, otro – kuldīdzniekam Edvartam, bet trešo – Grētai Gerdai no Dundagas.

Matiss pēc pasākuma atzina, ka ir satraukts par to, ka būs jādodas uz Rīgu un jāstartē konkursa finālā. Rīgā Matiss ir bijis, bet Gaismas pilī gan viesosies pirmoreiz. Savukārt skolotāja Līga sacīja, ka ir ļoti apmierināta un lepojas ar Matīsa veikumu.

Uzvarētājs Matiss, kurš godam aizstāvēja Ventspils un novada godu, pēc pasākuma atzina, ka ir satraukts par to, ka būs jādodas uz nākamo konkursa kārtu Rīgā.

Avots: Ventas Balss
Datums: 17-09-2024

Ekoskolu apbalvošanas ceremonijā godina arī desmit Bauskas novada izglītības iestādes

11. septembrī Latvijas Nacionālās bibliotēkas Ziedoņa zālē norisinājās Ekoskolu apbalvošanas ceremonija. Šogad pavisam apbalvotas 195 izglītības iestādes un desmit no tām pārstāvēja Bauskas novadu.

Iecavas pirmsskolas izglītības iestāde (PII) "Dartija" ir viena no piecām izglītības iestādēm, kam piešķirts augstākais programmas apbalvojums - Ekoskolu Zaļais karogs ar vēstnieku statusu. Iestādes vadītāja Irīna Freimane neslēpa prieku un gandarījumu par sasniegto. PII "Dartija" Ekoskolu programmā darbojas jau 15 gadus un beidzamos divus gadus gatavojusies augstākā titula saņemšanai. Protams, tas nozīmē vēl vairāk darba, taču iestāde saredz iespējas, kā sabiedrību iekustināt. Viens no mērķiem ir rosināt Ekoskolu programmā iesaistīties kādu no iecavas skolām, lai veidotos pēctecība – bērnu dārzā iegūtās un praksē pielietotās zināšanas vides izglītībā, vides aizsardzībā un ilgtspējīgas attīstības veicināšanā rastu turpinājumu arī skolā.

Apbalvošanas ceremonijā prestižo starptautisko Zaļo karogu saņēma 85 izglītības iestādes, tostarp Bauskas PII "Pasaulīte" un PII "Zīlīte", Rundāles PII "Mārupukīte", Vecumnieku vidusskola, Vecsaules pamatskola un Skaistkalnes vidusskola. Ekoskolu sertifikātu ieguva 52 izglītības iestādes, tostarp Islices pamatskolas pirmsskolas grupa un Misas pamatskola, savukārt Uzvaras pamatskola ir to 53 izglītības iestāžu vidū, kas saņēmušas pateicību par dalību Ekoskolu programmā.

Lepojamies un sakām paldies Bauskas novada izglītības iestādēm, to skolēniem, skolotājiem un vecākiem, kuri ar savu rīcību palīdz mūsu novadu darīt zaļāku, viedei un dzīvošanai draudzīgāku!

Katru gadu Ekoskolu programma piesaista jaunus dalībniekus, kuri izrāda aizrautību par vides aizsardzību un ilgtspējīgas attīstības jautājumiem, kā arī pauž apņēmību veicināt pozitīvas pārmaiņas vides labā. Lai izteiktu pateicību par izglītības iestāžu sniegumu vides izglītības jomā, tiek rīkota Ekoskolu apbalvošanas ceremonija. Šis notikums ir veltīts izglītības iestāžu sasniegumiem gan vides aizsardzības jautājumu integrēšanā mācību procesā, gan praktiskās darbības, kas palīdz saglabāt vidi, iesaistot arī plašāku sabiedrību.

"Pasaulē plīvo vairāk nekā 19 000 Zaļie karogi, kas apliecina izglītības iestāžu

PII "Dartija" vadītāja Irīna Freimane (otrā no kreisās) un iestādes pedagoges: Jolanta Allere, Ineta Zvirgzda-Šebina, Austra Matveja, Agnese Galvanauska un Aija Krūmiņa pēc apbalvošanas ceremonijas.

sasniegumus vides izglītībā, vides aizsardzībā un ilgtspējīgas attīstības veicināšanā ne tikai izglītības iestādēs, bet arī vietējās kopienās. Prieks, ka Latvijā 90 izglītības iestādes ir veikušas šo svarīgo darbu, veicinot gan iestāžu, gan sabiedrības izpratni par vidi, attīstot atbildīgu attieksmi, vērtības un interesi, kas mudina rīkoties vides labā. Svarīgi, ka šajā procesā iesaistās ne tikai skolas, bet arī plašāka sabiedrība, tādējādi veicinot kopējo vides apziņu. Vēlos uzsvērt, ka katras skolas dalība programmā ir nozīmīga un novērtēta, neatkarīgi no saņemtā apbalvojuma, jo jebkurš ieguldījums vides labā ir svarīgs. Ekoskolu programmai var pievienoties jebkurā laikā un tajā var piedalīties arī bez mērķa iegūt Ekoskolas statusu. Mūsu mērķis ir, lai katra izglītības iestāde iesaistītos programmā atbilstoši savām iespējām un interesēm, izmantojot Ekoskolu programmas piedāvātās iespējas vides izglītībā," stāsta Vides izglītības fonda programmas Ekoskola vadītājs Daniels Trukšāns.

Katru gadu Ekoskolu nacionālā žūrija rūpīgi analizē mācību iestāžu paveikto mācību gada laikā, ņemot vērā Ekoskolu programmas kritērijus un septiņu soļu metodoloģiju. Mācību iestāžu veikumu izvērtē pārstāvji no plaši pārstāvētas žūrijas: Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija, Baltijas Vides forums, Zaļā brīvība, Latvijas Dabas fonds, Vides

izglītotāju asociācija, Valsts Izglītības Satura centrs, SIA "ZAAO" Dabas un tehnoloģiju parks URDA, UNESCO LNK un Vides Izglītības fonds (FEE).

Ekoskolu programma ir viena no visaptverošākajām un populārākajām vides izglītības pieejām pasaulē, kas šogad svin 30 gadu jubileju. Ekoskolu programmā Latvijā darbojas ap 200 izglītības iestādes (no pirmsskolām līdz pat augstskolām), bet visā pasaulē programmā iesaistītas 48 700 izglītības iestādes 73 valstīs.

Programmā tiek aicināta piedalīties ikvienu izglītības iestāde, kas gatava savā darbā ilgtermiņā pievērsties vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības jautājumiem. Ekoskolu programmā var darboties, arī nepretendējot uz Ekoskolas statusu, bet vienkārši piedaloties programmas vides izglītības aktivitātēs: akcijās, kampaņās, konkursos, apmācībās, pieredzes apmaiņās, forumos u. c. Dalība Ekoskolu programmā ir vērtīgs ieguvums ne tikai izglītības iestādes kolektīvam, bet arī pašvaldībām, jo līdztekus citiem vides izglītības mērķiem programmā aktīvi tiek veicināta arī sabiedrības līdzdalība apkārtējās vides pārvaldībā.

Ekoskolu programmu Latvijā īsteno nodibinājums "Vides izglītības fonds" ar Latvijas vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu.

Sabiedrisko attiecību nodaļa

Muzeju financēšanu nedrīkst uzkraut uz Valsts kultūrkapitāla fonda pleciem

Muzeja "Latvieši pasaulē" valdes viedoklis

Muzeju nozari Latvijā sarīcinājusi Kultūras ministrijas ziņa par financējuma piešķiršanas kārtības maiņu privātiem akreditētiem muzejiem Latvijā. Muzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" valde vēlas paust savu viedokli par gaidāmajām pārmaiņām.

Vispirms svarīgi norādīt, ka šī ziņa saistās ar četriem no kopumā 10 privātiem akreditētiem muzejiem un tikai tiem, kuriem valsts financējums ticis gadiem uz turpmāk Kultūras ministrijas bāzes budžetā. Šī kultūras ministres Agneses Lāces iniciatīva tiek pamatota ar vēlmi radīt visiem Latvijas akreditētajiem privātajiem muzejiem vienlīdzīgus, taisnīgus un caurskatāmus nosacījumus valsts budžeta finansējuma saņemšanai.

Arī muzejs un pētniecības centrs "Latvieši pasaulē" ir privāts akreditēts muzejs, kas pastāv kopš 2007. gada, un ir vienīgais muzejs pasaulē, kurā galvenais uzdevums ir apkopot licības, priekšmetus, fotografijas un stāstus par latviešu izceļošanu no Latvijas un dzīvi diasporā kopš 19. gadsimta līdz mūsdienām. Septiņpadsmit gadu laikā muzejs, būdams nevalstiska organizācija (biedrība), bez augstāk pieminētā Kultūras ministrijas bāzes finansējuma ir spējis pastāvēt un veikt profesionāla muzeja funkcijas – veidojot un arvien papildinot muzeja krājumu (šobrīd jau vairāk kā 32,000 vienību), īstenojot pētniecību un veicot aktīvu izglītojošu darbu sabiedrībā. Pa šo laiku ir sagatavotas vērienīgas un labi apmeklātas izstādes Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, Latvijas Dzelzceļa vēstures muzejā, Stūra mājā, tapušas divas dokumentālas pilnmetrāžas filmas "Vārpa. Apsoltā zeme" un "Valiant! Braucieni uz brīvu Latviju",

kā arī izdotas grāmatas (vairāk par muzeja dzīvi un darbības rezultātiem sk. muzeja tīmekļa vietnē www.lapamuzejs.lv). Vairāki no šiem projektiem atzīti par vieniem no labākajiem Latvijā, saņemot Muzeju gada balvas nominācijas. 2020. gadā muzejs ieguva valsts akreditēta muzeja statusu.

Kopumā skaista un ražīga ir bijusi muzeja izaugsme un attīstība, it īpaši no malas raugoties un baudot muzeja darba rezultātus. Ikdienas realitāte ir cita. Lai muzejs pastāvētu, nemiēģi tiek gatavoti un iesniegti pieteikumi dažādos projektu konkursos un ik gadu rīkotas ziedojumu akcijas, lūdzot sabiedrību gan Latvijā, gan ārpus tās atbalstīt muzeja darbību. Financētāju vīdū ir gan Valsts kultūrkapitāla fonds (VKKF), Rīgas Dome, Sabiedrības integrācijas fonds un Ārlietu ministrija – visi te Latvijā, gan dažādi latviešu kultūras atbalsta fondi diasporā. Kopš 2019. gada ļoti svarīgi ir bijis valsts deleģējuma līgums no Kultūras ministrijas ar 30,000 eiro ikgadēju atbalstu – konkursa kārtībā esam valsts pārvaldes uzdevuma veicējs diasporas materiālas kultūras un vēstures mantojuma apzināšanai, komplektēšanai un pieejamībai sabiedrībai, ar šo finansējumu daļēji nosedzot muzeja krājuma darbinieku algas. Šobrīd muzejā strādā seši darbinieki – trīs no tiem nepilnu darba slodzi, daudz palīdz divi brīvprātīgie. Visam pāri – aktīva biedrības valde, kas darbojas sabiedriskā kārtā.

Ja muzeja kuratora, muzeja izglītības un komunikācijas darbinieka atalgojumu var iekļaut kādā kultūras projekta tāmē, jo to var pamatot ar projekta rezultāti (izstādes, sarīkojuma, filmas u.c.) sasniegšanu, tad iegūt atbalstu krājuma dar-

LATVIEŠI PASAULĒ

binieku atalgojumam, kurā ikdiena ir rūpīns sistemātisks darbs ar tūkstotiem Nacionālā krājuma priekšmetu, projektu konkursos ir teju bezcerīgi. Turklāt mums vēl nav savas patstāvīgas mājvietas – muzeja krājums glabājas Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, muzeja birojs ar nelielu izstāžu un pasākumu telpu atrodas Berga bazārā un muzeja noliktava zemāk izmaksu dēļ ir Ogrē. Visas šīs vietas tiek nomātas un apmaksātas galvenokārt ar saziēdotajiem muzeja atbalstītāju līdzekļiem.

Tā mēs strādājam un pastāvam. Krājuma priekšmetu dāvinātāji saņem (lietišķu) norādi, ka viņi ir informēti un atļauj biedrībai "Latvieši pasaulē" – muzejs un pētniecības centrs – nodot uzdāvinātās izceļošanas vēstures liecības trešajām personām, kuŗas vāc vai veido līdzīgus krājumus, ja mūsu muzeja darbība tomēr par spīti ieguldītajam laikam un darbam tiktu izbeigta.

Bet, godīgi sakot, mēs galīgi no tā neciešam un fatāli nejutāties, tieši otrādi – šādi muzeja dzīves un pastāvēšanas apstākļi neļauj mums atslābt un justies nemainīgi ērti un droši. Meklējot visdažādākās atbalsta iespējas muzeja misijas piepildīšanai, muzeja darbs ik dienas ir vitāls un tāpēc aizraujošs. Sirds gan reizēm ļoti nosāp, ja negūstam atbalstu kārtējā projektu konkursā vai kad medijos redzam un dzirdam, ka citi privāti ak-

Muzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" izstādes "Uzvilkt Latviju. Latvieša tautastērps pasaulē" kuratore Ieva Vitola izrāda izstādī speciālo uzdevumu vēstniecīci diasporas jaunatājumos Elitai Gavelei 2023. gada 8. jūnijā.

Foto: Mārtiņš Ziders

reditēti muzeji ik gadu saņem prāvu atbalstu no Kultūras ministrijas budžeta vai agrāk no konkrētiem politiķiem, t.s. "deputātu kvotām".

Te vietā pieminēt, ka, privātu muzeju dibinot, tā izveidotāji – šīs nevaldības organizācijas biedri – uzņēmas pilnu atbildību par muzeja attīstību, laika gaitā darot visu iespējamo, lai nodrošinātu pilnvērtīgu muzeja darbību nākotnē. Šī apņemšanās, saprotams, iekļāva arī detalizētu finanču risku izvērtējumu. Ticam, ka mūsu muzejs ir Latvijai, tās tautai un mūsu kopīgās vēstures izpratnei vajadzīgs un ka tā dzīvotspēja nav mērāma kāda dibinātāja, biedra vai politiķa vienas dzīves ilgumā, bet gan saturiski un finansiāli ilgtspējīgā muzeja darbā.

Tāpēc mēs atbalstām Kultūras ministrijas vēlmi beidzot ieviest kārtību valsts atbalsta sistēmā privātiem akreditētiem muzejiem, šādi izskauzot negodīgus vēsturiskus, politiskus lēmumus.

Tiesa, arī mūs tāpat kā mūsu kolēģus uztrauc šīs problēmas sakārtošanas novirzīšana uz VKKF pleciem, jo, kā rāda pieredze vairākiem mūsu valdes locekļiem savulaik esot arī fonda nozaŗu ekspertiem, VKKF projektu konkursos vienmēr naudas ir par maz, konkursa rezultāti lielā mērā ir balstīti ekspertu individuālā

izpratnē un lēmumu pieņemšanas kopējā noskaņojumā. Vai tiešām eksperti sapraŗis un atbalstīs finansējuma piešķiršanu privātu muzeju infrastruktūrai un ikdienas darbam krājumā? Ko darīs privāts akreditēts muzejs, ja projektu konkursā nesāņems vai saņems daļēju finansējumu krājuma darbinieku atalgojumam, kas gadā mērāms vairākos tūkstos, jo ietvēŗ arī sociālo garantiju iemaksas? Ko darīs privāts akreditēts muzejs, ja neizturēs konkurenci projektu konkursā un nevarēs apmaksāt apkures rēķinus? Atbilžu šobrīd nav, bet ir sajūta, ka dosimies dzīvotspējīgā vienlīdzības principu vadītā virzienā.

VKKF budžeta pieaugums nākamgad par 1,6 miljoniem eiro it kā mierinoši skān, tomēr tas nav paredzēts tikai profesionālo nevaldības organizāciju atbalstam vai privātiem akreditētiem muzejiem. Tas ir pieaugums, par ko fonda konkursos 2025. gadā saņēŗis visas kultūras nozaŗes pārstāvi no valsts, pašvaldību, privātā un nevalstiskā sektora. Arī mēs – muzejs un pētniecības centrs "Latvieši pasaulē".

Muzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" valde

Muzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" izstādes "NYET, NYET, SOVIET! Politiskie protesti un demonstrācijas ārpus Latvijas 1945–1991" atklāšana Latvijas Dzelzceļa vēstures muzejā 2022. gada 4. maijā.

Foto: Mārtiņš Ziders

Skolēni muzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" nodarbībā "Pa pasaules latviešu pēdām" 2024. gada 14. jūnijā.

Foto: Uldis Dimiŗevskis

Latvijas grāmatnieku kalendārā – Frankfurte

Jau 76. reizi visas pasaules grāmatnieki salido Frankfurtē pie Mainas. Lai svinētu grāmatas, saņemtu balvas, dalītos pieredzē, apgūtu nozares jaunumus

EVĪJA VEIDE

Apgūti un dalīties visā, kas notiek Frankfurtē grāmatu izstādē "Frankfurter Buchmesse", kas ir lielākais grāmatniecības notikums pasaulē, nav iespējams tā vienkāršā iemesla dēļ, ka šī izstādes programma piedāvā daudzus notikumus vienlaikus. Un te nu neko nevar darīt – ikvienam veidojas sava Frankfurtē pieredze.

Atslēgas vārdi

Šogad izstādes atklāšanas ceremonijā gan izstādes organizatori, gan vācu politiķi ļoti saskaņoti atkārtoti izteicās vārda brīvība, demokrātija, daudzveidība.

Frankfurtē grāmatu izstāde vienmēr ir bijusi arī politiska. No vienas puses, tas ir saprotams, jo nošķirt kultūras vidi no sabiedrības procesiem ir neiespējami. Vācijas Federatīvās Republikas kultūras un mediju valsts ministre Klaudivja Rota atgadināja par karu Ukrainā, kas notiek Eiropā un tieši pašlaik. Runās ne reizi vien izskanēja Izraēlas un Palestīnas vārds. Kā izstādei saglabāt savu misiju kā telpai, kura sastopas dažādi viedokļi, bet vienlaikus neļauj vārda brīvībai pārvērsties vārda bezatbildībā? Vai arī vārda brīvība ir brīvība tikmēr, kamēr sakrīt ar kādu "oficiālo" viedokli? Kā iestāties šos vārus laikā, kad Eiropas valsti sākat jauno robežkontroli? Kā rās līdzsvaru savās teritorijās starp nacionālajām kultūras vērtībām un "atvērto durvju" principa radīto dažādu kultūru daudzveidību? Kā daudzveidībai nepārvērsties haosā? Pārdomas par šiem jautājumiem paliek katras valsts un katra indivīda ziņā, bet pārliecība par to, ka ar šiem vārdiem visi saprotam ko vienu, man tomēr neradās. Un zinu arī iemeslu – tā ir pagājušā gada izstādes atklāšana ar slaveno filozofa Slavoju Žižeku provocējošo uznesienu, kas uzreiz tik uzskatāmi sanīkņoja ceremonijas publiku. Mazliet ironizējot, jāpiebilst, ka laikam tādēļ šoreiz viesvalsti pārstāvēja eksaktas jomas pārstāvis – fiziķis Karlo Reveli, kura uzstāšanās bija mazāk asa, taču arī ne bez morāles. Mazliet vienkāršojot viņa ideju – zinātnes attīstība savā ziņā kā ierobežot, ja tai nepietiek prāta ierobežot zinātnes sasniegumu spēku militārajā rūpnīcībā.

Grāmatas nākotne

Ik gadus, apmeklējot Frankfurtē grāmatu izstādi, jāatzīst, ka tā nav tāda pati kā pirms gadiem divdesmit. Pirmās, kas iekrīt acīs jau vairākus gadus, – šķiet, ka izstādes zāles ik gadu kļūst tukšākas, ejas starp stendiem plašākas, rodas arvien vairāk brīvu telpu, taču statistika ir noskaidrojama pozitīvi – šogad izstāde esot par 7,5% vairāk dalībnieku. Arī izstādi apmeklējošo profesionāļu skaits pirmās trīs dienas salīdzinājuma ar 2023. gadu ir pieaudzis par 9%. Un ieejas biļetes plašākai publikai brīvdienu apmeklējumiem bija izpārdotas jau laikus un piektdienas vakarā vairs nebija pieejamas. Tas ir uzņēmāmā. Tapāt kā grāmatnieku saņemšana ar grāmatu digitālajiem formātiem. Te gan jāatzīmē, ka diskusijas, kur tapa uzsvērtā dažāda lasīšanas pieredze un paradumi.

Izskatās, ka grāmatnieki aprādusi ar maksīgla intelektu (MI) klatbīni. Protams, tradicionālām izdevējām biežāki izlasās kāda skandināvu uzņēmuma piedāvājumu ar MI palīdzību partulokot grāmatas dažādās valodās, tādējādi vairojot to pieejamību, kā arī paplašinot iespēju mazajām valodām tulkot no valodām, kurām nav pieejami tulkojātāji. Nu, nezinu. Par jau bēd, ka valodnieki, redaktori un korektori, kas iekļauti šajā piedāvājumā, var kalpot par garantu, bet, kamēr savam acim neredzēšu, tikmēr šaubos. Taču ir drosmīgie, kas riskē. Kāds vācu izdevējs godīgā gūzina, ka, izdodot grāmatu uzreiz vairākas valodās, ļaujās MI tulkotājiem.

Par MI izmantojumu ikdienas darbā raksta arī žurnāla "Publishers Weekly" galvenais redaktors Edvards Navetka, norādot, ka viņa slepenais padoms ir MI palīgt, lai tas savu radīto tekstu padara garlaicīgu ("make it boring"). Tad tiek sasniegti precīzāks un reālitātei vairāk pietuvināts rezultāts. Ja runājam par cilvēka radītu tekstu, tad šis padoms noteikti nederēs.

Frankfurtē gada viesis – Itālija

2024. gada Frankfurtē grāmatu izstādes fokusā Itālija. Jau otro reizi (pirmoreiz 1988. gadā) Itālijai ticis šis gods – ar autoriem, ilustratoriem, izdevējiem un visiem citiem nozares profesionāļiem rādīt pasaulē savas grāmatas. Itālija ir ceturta lielākā grāmatniecības industrija Eiropā un sestā pasaulē. Ikgadējos nozares apgrozījuma rādītājos ar 2023.

FOTO NO ZĒVNICĪBAS "LATVIJAS MEDIJI" ARHĪVA

Izdevniecības "Latvijas Mediji" un grāmatnieku tīkla "Globuss" pārstāvji Frankfurtē.

Izstādē ir gan valstu nacionālie, gan uzņēmumu stendi. Kopskats – košs un iedvesmojošs.

gadā vērojams pieaugums. Tas jāatzīmē kā īpašs panākums, jo pēc pandēmijas, kas atsevišķās valstīs radīja strauju uzrāvienu, dažviet vērojama samērīga lejupslīde. Itālijas izdevēju norāda, ka publicitātes iespējas, ko sniedz sociālie tīkli, radījušas labvēlīgu ietekmi atsevišķu žanru izdevumu pārdošanas rezultātos (piemēram, komiksi, romantika, zinātniski fantastika, fantāzijas literatūra). Būtiski, ka minētos žānrus iecienījuši jaunieš – tas nozīmē, ka lasīšanas paradums iegūst nākotnes dimensiju. Savā veidā poētiski sasaucošas ar Itālijas kā viesvalsts devīzi – "Saknes nākotnē" ("Roots in the future").

Latvijai – sudrabs

Sportā esam jau raduši pēc čempionātiem un nozīmīgām spēlēm sagaidīt savus varoņus līdzostā vai pie Brīvības pieminekļa ar skaļām ovācijām. Jācer, ka šāds brīdis pienāks arī izdevējiem. Jau ne pirmo gadu Latvija saņem BELMA (Best European Learning Materials Awards) Eiropas labāko mācību līdzekļu konkursa balvas. Šogad izdevniecībai "Zvaigzne

ABC" sudrabs par Silvas Januņas mācību grāmatu "Matemātika 7. klasei" (divas daļas). Konkursa žūrija šogad vērtēja teju 60 dažādus mācību materiālus, kurus iesniegta izdevēji no 18 Eiropas valstīm. Kā norāda izdevējs, žūrija atzīnīgi novērtējusi "Zvaigznes ABC" mācību grāmatas pārdomāto struktūru, daudzveidīgu un misdielīgu saturu, kā arī digitālo papildsaturu, taču īpaši tikusi uzsvērtā starppriekšmetu ciešā saikne. "Matemātika 7. klasei" ir iekļauti oriģinālu izdevumu un teorijas izklāsts angļu valodā, tādējādi mudinot skolēnus plaši izmantot zināšanas un nostiprināt svešvalodas prasmi. Silva Januma ir pedagoģe, no kuras veidotajam mācību grāmatām Latvijas skolēni mācās jau divdesmit gadus, tāpēc, kā norāda izdevniecības pārstāvji, par "BELMA 2024" iegūto sudraba godalgu sociālajos tīklos priecējas arī autore bijušā skolēni.

Vēl viens starptautisks Latvijas priekš – Mīnhenes Starptautiskās bērnu un jauniešu bibliotēkas veidotāja bērnu un jauniešu grāma-

tu sarakstā "The White Ravens" ("Baltie kraukļi") iekļautas divas grāmatas no Latvijas: Dzintara Tilaka "Zlata ceļš" (izdevniecība "Zvaigzne ABC"), sirsnīgais garūstāsts par meiteni, kura no kara plosītās Ukrainas mēģina nokļūt pie vecvecākiem Latvijā, un dzejnieces Ineses Zanderesdejas krājums "Putni mūs redz" (izdevniecība "Lielis un Mazs") ar mākslinieces Aleksandras Rundes ilustrācijām. "The White Ravens" sarakstā iekļautas 200 grāmatas no 62 valstīm, kas pārstāv 44 valodas. Šajā sarakstā nokļūst literāri un mākslinieciski augstvērtīgas grāmatas, ko tādejādi rekomendē arī tulkošanai izdošanai citās valodās.

Latvijas stends – introverti melnbalts

Šķiet, ka melnbaltais stends ar introvertu Latvijas rakstnieku istabas ideju (ilustrators Reinis Petersons) jau vairs nevienam īpaši neparsteidz un varbūt arī nemaz nevajag pārsteigt. Varbūt ir labi, ka tas pieder pie izstādes paredzamības un Latvijas atpazīstamības. Košie grāma-

tu vāki ļoti iecelās, un ir pamatami visi nacionālā stenda dalībnieki. Izdevniecības "Latvijas Mediji", "Zvaigzne ABC", "Lielis un Mazs", "Avots", "Jāņa Rozes apgāds", "Petergailis", "Aminori", "Madris" un Latvijas Grāmatizdevēju asociācija. Stendā notiek aktīvas izdevēju un literāro aģentūru sarunas ar dažādu valstu pārstāvjiem par Latvijā tapušo grāmatu izdošanu citās valodās. Šoruden Latvijā īpašu popularitāti piedzīvo Zanes Daudzinās grāmatā "Bērnu dienas komunālijā", Arī par šo grāmatu ir liela interese, stāsta apgāda "Zvaigzne ABC" literāra aģente Santa Svaža: "Grāmatu iznāca augusta sākumā un šobrīd jau sasniegusi 12 000 tirāžu, kas Latvijas tirgū ir fantastisks cipars. Izdošanas tiesības pārdošanas Lietuvā un Igaunijā, un ir interese arī no citiem Austrumeiropas izdevējiem. Visbiežāk viens no potenciālajiem izdevējiem pirmajiem jautājumiem: "Cik lielu tirāžu jūs esat pārdevuši savā valstī?" Līdz ar to ir ļoti patīkami strīdāt ar nacionālā līmeņa bestselleru, un tas ļoti atšķiras no ierastā procesa."

Izstādē piedalās arī poligrāfijas uzņēmumi un grāmattirgotāji. Grāmatniecis "Globuss" vērojams pieaugošo interesi par grāmatām angļu valodā, kā arī par svešvalodu mācību līdzekļiem. Tādēļ svarīgas tikšanās ar ārzemju izdevējiem, lai grāmatas mešus lasītājiem nokļūtu iespējami ātri un par pieņemamām cenām.

Šogad Frankfurtē grāmatu izstādi apmeklējis arī Latvijas Republikas kultūras

UZZIŅA

Frankfurtē grāmatu izstādes skaitļos

- Vairāk nekā 4300 stendu.
- 230 000 apmeklētāju.
- 3300 pasākumu.
- Izstādi šogad apmeklējuši nozares profesionāļi no 153 valstīm.

Avots: Kultūrzīmes
Datums: 23-10-2024

Kā bibliotekārs jūtas bibliotēkā. Par to jārunā

Priekuļu pagasta bibliotēkā sabrauca ap simts bibliotekāru no visas Vidzemes. Turpinot tradīciju, Cēsu Centrālā bibliotēka rīkoja jau 22. konferenci novadu bērnu un skolu bibliotēku darbiniekiem. Šoreiz tēma bija "Labūtības ceļvedis bibliotekāriem".

SARMĪTE FELDMANE,
teksts un foto

Cēsu Centrālās bibliotēkas Bērnu nodaļas galvenā speciāliste Inese Jankovska ar gandarījumu atzīst, ka izraudzītā tēma ieinteresējusi daudzus kolēģus, tā šodien ikdienas darbā ir ļoti aktuāla. "Tā tas ikdienā ir - runājam, domājam, lai apmeklētājiem bibliotēkā labi un ērti, un aizmirstam, ka arī bibliotekāram jājūtas labi, lai viņš būtu smaidīgs, laipns, saprotošs," saka Bērnu nodaļas vadītāja Inta Zaksa un atgādina, visi pieredzējušie kolēģi uzsvēr, ka tā strādāt ar bērniem, kā vēl pirms nedaudziem gadiem, nevar, ir cita paauzde, citas vajadzības un attieksme pret visu, kas ir un notiek apkārtnē. Supervizore, komandas vadītāja

◆TIKŠANĀS. Kolēģes iepazīst Priekuļu bibliotēkas Bērnu nodaļu. Digna Soboleva no Raunas (no labās), Inese Jankovska (Cēsis), Baiba Logina (Jaunpiebalga), Irene Priše (Zosēni), Inta Zaksa (Cēsis) un Elina Krama (Priekuļi) pārliecinās, ka jaunā paauzde šajās telpās jūtas labi.

ja Meldra Putniņa ar bibliotekāriem runāja, kā kolēģiem citam citu atbalstīt, uzklaustīt, iedvesmot. M.Putniņa uzsvēr: "Lai justos labi darbā, bieži vien ir jāpaskatās plašāk un dziļāk. Iespējams, neapmierina attiecības ar kolēģiem, izveidojies konflikts, zudusi jēgas sajūta, tuvojas izdeģšana vai arī ir vēlme uzlabot sadarbību kolektīvā. Ikdienas rutīnā bieži vien par to nav laika padomāt, bet konferencē varam pa-

vērtēt, kāda ir vide, kurā strādājam, kādas ir problēmas un kā tās risināt."

43 konferences dalībnieki aizpildīja anketu un atbildēja uz jautājumiem, kā jūtas darbā. M.Putniņa pauz gandarījumu, ka rezultāti ir pozitīvi, taču vairāk nekā puse atbildes nedeva. Supervizore pastāsta, ka visiem dalībniekiem bija jāizpilda viens uzdevums un tāpat kā katrā kolektīvā daļa bija gatavi darīt uz-

reiz, citi domāja, kam tas vajadzīgs, kāds bija gatavs stāstīt, runāties, cits labprātāk gribēja paslēpties kaktiņā. "Katrā kolektīvā satiekas dažādi cilvēki, un ikvienam ir jājūtas labi," uzsvēra M.Putniņa. Zosēnu pagasta bibliotekāre Irene Priše atzīst, ka nav pat iedomājusies, ka jādomā ne tikai par apmeklētājiem, bet arī sev ir jāuzdod jautājums - kā jūtos darbā.

Konferencē vairākkārt tika

norādīts, ka paauzdes mainās, tāpat mainās uzvedība bibliotēkā. "Jāmācās klausīties. Agrāk atlika pielīkt pirkstu pie lūpām un bērni aplūka, tas sen vairs nedarbojas. Bērni bibliotēkā jūtas ļoti brīvi. Ne jau zēli, ka skrāida, bet te apkārt ir grāmatu plaukti. Vecāki stāv un vēro, nevar saprast, kuram par daudzšanos un kliegšanu aizdrīst, bērnam vai vecākam. Protams, ir vecāki, kuri bērniem mācījuši, kas ir bibliotēka un kā tajā uzvesties," pārdomās dalās I.Zaksa un piebilst, ka cēsmieku pieredzi par čukstu dienu bibliotēkā jau pārņēmuši kolēģi citos novados.

"Troksnis bibliotēkā ir problēma. Pēc stundām, gaidot autobusu, skolēni uzturas bibliotēkā. Spēlē spēles, ausiņas uz ausīm, un paši nedzird, cik ir skaļi," pastāsta Raunas bibliotēkas bibliotekāre Digna Soboleva, bet kolēģes uzsvēr, ka visās bibliotēkās ir vienas problēmas, tādēļ svarīga pieredze.

Konference bija arī kolēģu tikšanās, sarunas par jauno ikdienas darbā, dalīšanās pieredzē. "Ir svarīgi gūt pārliecību, ka dari pareizi, iegūt pieredzi, ko varbūt mainīt," saka I.Jankovska.

Daudzus jo daudzus labus vārdus sapēma Priekuļu pagasta bibliotēkas vadītāja Elina Krama. "Bija pagodinājums būt konferences samnieci. Tepat ir zāle, plašas telpas, lai varētu uzņemt tik daudz dalībnieku. Bija patīkami dzirdēt atzinīgus vārdus par bibliotēku - gaīša, mājīga, ir iespējas gan bērniem, gan rīkot izstādes," pastāsta E.Krama un atzīst, ka kolēģu vērtējums ir nozīmīgs. □

Avots: Druva

Datums: 25-10-2024

Seminārā tikās pašvaldību bibliotēku darbinieki

INESE ELSIŅA

9. oktobrī Madonas novada bibliotēkā ritēja seminārs Madonas un Varakļānu novada pašvaldību bibliotēku darbiniekiem, kura noslēgumā bija tikšanās ar dzejnieci.

Par digitalizācijas iespējām novada bibliotēkās runāja iestādes pārstāves Daiga Puķīte un Laura Veckalniņa. Izskanēja arī Cēsu Centrālās bibliotēkas pieredzes stāsts par šai jomā paveikto. Savukārt Madonas novada pašvaldības Attīstības nodaļas vadītāja Ilze Vogina un mārketinga un komunikāciju speciāliste Laura Krūmiņa bibliotekārus iepazīstināja ar Madonas novada zīmola izmantošanu komunikācijas kanālos, kas raisīja nevienuzīmīgu attieksmi, jo katra vieta, katra bibliotēka tomēr vēlas sevi pieteikt nevis ar unificēto Madonas novada zīmolu, bet tādu, kas ietver konkrēto vietvārdu, kas bagātina un precizē iestādes darbības zonu.

Atskatu uz Latvijas bibliotekāru novadpētniecības konferenci Jūrmalā sniedza Madonas novadpētniecības un mākslas muzeja vēsturniece Gunta Strode, par novadpētniecības literatūras krājuma jaunumiem pastāstīja Elīza Čamane, par nozares darba aktualitātem – bibliotēkas direktore Imelda Saulīte un metodiskā darba vadītāja Daiga Puķīte.

Dienas otrajā pusē projekta "Lasu. Domāju. Satieku" ietvaros notika tikšanās ar dzejnieci, literatūrzinātnieci Annu Auziņu.

Dzeja un māksla nav patēriņa preces, tās rosina domāšanu un attīstību.

Anna Auziņa ir studējusi glezniecību, tad pievērsusies kultūras studijām un literatūrzinātnei. 2019. gadā aizstāvējusi doktores disertāciju "Sievietes pieredze un valoda: Vizmas Beļševicas, Ārijas Elksnes un Montas Kromas dzeja laikmeta kontekstā". Sarakstījusi četrus dzejoļu krājumus: "Atšķirtie dārzī", "Slēpotāji bucojas sniegā", "Es izskatījos laimīga", "Annas pūra gov", bet 2021. gadā iznāca Annas Auziņas debijas romāns "Mājoklis. Terēzes dienasgrāmata", kas stāsta par sievietes izaugšanu no bērnības līdz briedumam un savas seksualitātes apzināšanos.

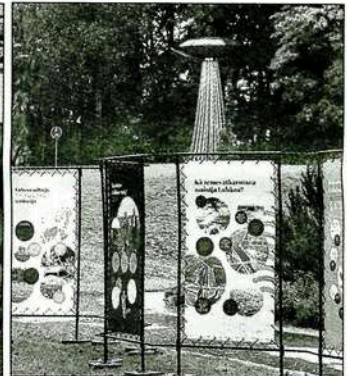
Anna ir dzimusi dzejnieka Imanta Auziņa un prozaiķes, tulkotājas Irinas Cigaļskas ģimenē. Viņas māsa ir tulkotāja Irēna Auziņa, līdz ar to literārā vide uzsūka ar mātes pienu, un šis ģimeniskās saites veidojošas dzejnieces identitāti. Sevi kā glez-

Madonas novada bibliotēkā klātesošos uzrunāja dzejniece Anna Auziņa: – Dzeja varētu būt viena no lietām, kas sociālajā realitātē palīdz cilvēkam izdzīvot. Labā dzejā vienmēr būs kāda dumpošanās, kaut kāda jaunas pieredzes atklāšana.

Bibliotēkā nesen notika arī performatīva saruna par dabu, cilvēku un Lubāna ezeru. Pie bibliotēkas joprojām skatāma izstāde "Lubāns: kur satiekas daba un cilvēks".

AGRA VECKALNIŅA foto

notāju šobrīd Anna neapzinās, kaut sava teikšana un gaume grāmatu noformējumā viņai, protams, ir. Piemēram, par mākslinieka Armanda Zelča veidoto grāmatas "Annas pūra gov" iekšējā vāka zīmējumu, kur var saskatīt dzelteno baznīciņu, lai gan mākslinieks dzelteno laukumu bija iecerējis kā govus auss numuru, ir gandarīta gan autore, gan grāmatas lasītāji. Dzejnieces identitāte ir kā Annas otrā āda, viņas domas lasāmas arī internetā žurnālā *Satori.lv*, bez tam Annas izlolots ir literatūras žurnāls "Strāva". Viņa ir pasniegusi literatūras vēsturi un radošo rakstīšanu Latvijas Kultūras akadēmijā, aktīvi darbojas Latvijas PEN (Poets, Essayists, Novelists) organizācijā (starptautiska rakstnieku, publicistu un redaktoru organizācija,

kas veicina literatūras izplatību un iestājas par vārda un citas izteiksmes brīvību), strādā Raiņa un Aspazijas muzejā.

Tiekoties bibliotēkā, autore lasīja citātus no saviem dzejoļu krājumiem, tā iepazīstinot ar biogrāfisko un profesionālo fokusu. Būtiski, ka Annai šobrīd top jauna dzejas grāmata ar pagaidu nosaukumu "Kāpostu zupa". Būs pagājuši astoņi gadi kopš iepriekšējās izdošanas, un ir jau vienošanās ar izdevniecību, ka Annas Auziņas jaunā grāmata iznāks nākamā gada pavasarī. Uzdrošināšanās, pārvarot privātuma ēnainās puses un iznākot gaismā ar visu savu būtību – tādi ir Annas Auziņas teksti.

Atbildot uz jautājumu, kāda ir viņas aizvadītā mēneša laime, viešņa minējā noorganizēto

starptautisko, starpdisciplināro zinātnisko konferenci "Rainis un Aspazija starp laikabiedriem Eiropas kultūrtelpā", kā arī dēla 7 gadu dzimšanas dienas svinības, ko noorganizēt bijis pat grūtāk par konferenci.

Tikšanās noslēgumā Anna steidzās, lai paspētu uz ātrāko autobusu. Likās, varētu taču uzkavēties, iepazīt rudeni Madonā, bet viņa grib lidot uz Rīgu. Tad sapratu, ka tā nav nepatika vai kāds naidis pret ārpusauli, tā vienkārši ir nespēja visu laiku būt ārpus sevis, kaut kad ir jātiek atpakaļ! Radošajiem šāda iezīme lielākā vai mazākā mērā piemīt visiem. Izkaisīties, dalīties un tad atkal savākties, atgriezties savā kodolā.

Līdz nākamajai reizei, mīļā Anna!

Bibliotēkas draugu klubam aprit gads

“Pērn novembrī uz pirmo tikšanos Dobeles novada Centrālajā bibliotēkā sanāca cilvēki, kuriem prieku sagādā lasīšana, bibliotēkas apmeklēšana, tikšanās ar interesantām personībām, dzīves, ceļojumu un piedzīvojumu stāsti. No novembra līdz maijam klubiņa dalībnieki ir tikušies ikmēneša tematiskajās pēcpusdienās “Mana mīlākā bērniības grāmata”, “Ceļojumu stāsti”, “Dobele un dobelnieki fotogrāfijās”, “Putni ap mums”, stāsta klubiņa organizatore Sandra Kazimiraite-Eglīte, Dobeles novada Centrālās bibliotēkas novadpētniecības speciāliste.

Viņa arī piebilst, ka ideja par lasītāju jeb bibliotēkas draugu kluba veidošanu radās bibliotēkas direktorei Lanai Volantei un aktīvai bibliotēkas apmeklētājai Irēnai Eidmanei.

Sākotnēji bija doma to saukt par lasītāju klubu, tomēr S. Kazimiraite-Eglīte ātri sapratusi, ka ne visi interesenti ir gatavi katru mēnesi lasīt vienu konkrētu grāmata un pēc tam to tikšanās reizē analizēt,

tāpēc nolemts to saukt par bibliotēkas draugu klubu un pieiet tā darbībai mazliet elastīgāk.

S. Kazimiraite-Eglīte stāsta, ka veidot šādas klubiņa tikšanās reizes palīdzējusi arī iepriekšējā pieredze, jo, strādājot Aizstrautnieku bibliotēkā, iesaistījusi UNESCO Latvija projektā “Stāstu bibliotēka”, ilgstoši vadījusi bibliotēkas draugu klubiņu, rīkotas tikšanās ar vietējiem literātiem, stāstu pēcpusdienas un radošas nodarbības.

Pirmā tikšanās grāmatu draugiem pagājušajā gadā bijusi par tēmu “Mana mīlākā bērniības grāmata”, kas Dobeles bibliotēkā pulcēja gana daudz interesentu. “Pamatā tas ir aptuveni kādu 20 cilvēku pul-

ciņš, kas grib iesaistīties šajās grāmatu draugu tikšanās reizēs,” teic S. Kazimiraite-Eglīte. Viņa arī pastāsta: “Jau pirmajā tikšanās reizē, kurā runājām katrs par savu mīlāko bērniības grāmatu un pirmo bibliotēkas apmeklējumu, atnākušie ļoti atraisījās un brīvā gaisotnē izdevās tiešām jauka tikšanās ar interesantiem stāstiem. Tas iedvesmoja turpināt šo darbu.”

S. Kazimiraite-Eglīte īpaši uzteic arī kolēģes Dinas Ameļčenko iesaisti lasītāju kluba tikšanos organizēšanā un norisē, bet atbilstošas grāmatas nodarbībām atlasa Pieaugušo literatūras nodaļas vadītāja Svetlana Kovrigina. [Z](#)

— zz.lv

MAF

Mediju atbalsta fonds

Projektu līdzfinansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.
Projekts “Novadu balsis”. Par saturu atbild “Zemgales Ziņas”.

Avots: Zemgales Ziņas

Datums: 24-10-2024

Bibliotēka – durvis uz mūzikas skolu un koncertzāli

KRISTĪNE DUĻBINSKA

Pirms pieciem gadiem 24. septembrī koncertzālē *Latvija* durvis vēra pirmā un vienīgā specializētā publiskā mūzikas bibliotēka Latvijā. Tāda tā ir joprojām – vieta, kur mīļi gaidīti ne tikai tie, kuri saistīti ar Ventspils Mūzikas vidusskolu un koncertzāli, bet ikviens neatkarīgi no vecuma un dzīvesvietas. «Kā teica kolēģis Aldars Šagzījevs no Mūzikas vidusskolas – Mūzikas bibliotēka ir durvis uz mūzikas skolu un koncertzāli. Un man ļoti gribētos to saglabāt,» jubilejas sarunā saka bibliotēkas vadītāja Inga Aulmane.

Mūzikas bibliotēkai ir ap 1400 reģistrēto lasītāju. Fevērjuma daļa – 62% – no viņiem nav saistīti ar mūzikas skolu. Daudzi iecienījuši bibliotēkas rīkotos pasākumus gan bērniem, gan pieaugušajiem. Īpaši aktīvi Mūzikas bibliotēka strādā ar skolas vecuma bērniem, piedāvājot bibliotēkpedagoģiskās nodarbības saistībā ar mūziku. Bibliotēku iecienījuši mūzikas skolas audzēkņi, kuri uz šejieni bieži nāk starp stundām – ne tikai pēc notīm, bet arī, lai sadraudzētos, komunicētu savā starpā, zīmētu. Tādējādi bibliotēka kalpo kā sava veida restarta telpa bērniem.

«Vislielākais gandarijums man pašai personīgi ir tas, ka es šo piedzīvoju. Kad 15 gadu vecumā mācījos Ventspils Mūzikas vidusskolā, ja kāds man būtu teicis, ka Ventspilī būs koncertzāle un es tajā strādāšu, es droši vien skaji smietos vai domātu, ka tas cilvēks ir divains,» pauž Inga Aulmane. Viņa priecājas, ka ventspilnieki ir koncertzāli pieņēmuši, ēka dzīvo, nav tukša. Viņa ir gandarīta būt daļa no procesiem šajā skaistajā ēkā, jo mūzika ir viņas sirdslieta.

Izglīto pieaugušos

Inga Aulmane atceras lekciju ciklu *Mana mūzikas bibliotēka*, kas norisinājies Galvenajā bibliotēkā vēl pirms Mūzikas bibliotēkas atklāšanas. «Mēs caur šo lekciju ciklu mēģinājām noskaidrot, kādai ir jābūt mūzikas bibliotēkai no dažādu cilvēku skatu punkta. Mēs aicinājām kultūras cilvēkus izteikt savas domas, un tas bija ļoti interesanti, jo doma, kādai bibliotēkai jābūt, absolūti atbilda katrai personībai un redzējumam,» stāsta bibliotēkas vadītāja.

Kopš bibliotēkas izveides šīs lekciju cikls turpinās mazliet citādi – tajā savas zināšanas ar klausītājiem dalās Ventspils Mūzikas vidusskolā strādājošais starptautiski atzīts komponists Ričards Dubra. Arī šoruden iekārtotas divas viņa lekcijas par

atradumiem gruzīnu mūzikā.

Regulāri norisinās arī cikla (*ne)akadēmiski pasākumi*, kur publikai uzstājas tādi cilvēki, kuru ikdiena profesionāli nav saistīta ar mūziku. Vēl te nereti notiek grāmatu atvēršanas pasākumi un tikšanās ar to autoriem. Bibliotēkā notikušas arī kokles spēles nodarbības un gongu meditācijas.

Pasākumi mazākajiem

No septembra līdz aprīlim reizi mēnesī – parasti katru mēneša pēdējā sestdienā, ja vien ierasto grafiku neizjauc kādi svētki, – notiek pasākums bērniem vecumā no trim līdz sešiem gadiem *Mūzikas stunda ģimenei*, ko apmeklē ģimenes, lai iepazītu dažādus mūzikas instrumentus un ar mūziku saistītas tēmas, kopā radoši darbotos. Inga Aulmane ir ļoti pateicīga Ventspils Mūzikas vidusskolai un tās pedagogiem par atbalstu un atsaucību, kas ļauj mazākos ventspilniekus iepazīstināt ar dažādiem mūzikas instrumentiem un mūzikas ierakstu studiju. Aizvadītajā sezonā vislielākā interese bijusi par nodarbību, kurā varēja iepazīt pūtēju orķestri un to veidojošos instrumentus, – uz to bija atnākuši 120 cilvēki.

«Caur bibliotēkas publisko daļu mēs sasniedzam tos cilvēkus, kuri varbūt citkārt neatnāktu uz koncertzāli. Piemēram, nodarbībā par ērģelēm bērni uz kāpj koncertzālē pie ērģelēm, lai redzētu, kā tās spēlē. Un tad es dzirdu no vecākiem – nekad neesmu bijis uz ērģelmūzikas koncertu, būs jāatnāk,» stāsta bibliotēkas vadītāja. Savukārt bērni dažkārt tā ieinteresējas par mūziku, ka kļūst par mūzikas skolas audzēkņiem.

Piedāvājums skolēniem

Skolas vecuma bērni nāk uz bibliotēkas nodarbībām kopā ar savām skolotājām. «Mēs piedāvājam nodarbības skolas vecu-

Foto: Kristīne Duļbinska

Mūzikas bibliotēkas vadītāja Inga Aulmane priecājas, ka bibliotēka piecu gadu laikā ir iemantojusi apmeklētāju – gan pieaugušo, gan bērnu – uzmanību.

ma bērniem, dažādām vecuma grupām. Tas, ko skolotāji iegūst, – bērni atnāk citā vidē, viņiem priekšā ir cits pedagogs, tā līsti nav stunda – mēs dziedam, dejojām, skatāmies video, klausāmies, zīmējam, spēlējam ēnu teātri, veidojam smilšu gleznas. Tas ir nedaudz citādāk nekā mācību stundā, un bērniem interesanti,» stāsta Inga Aulmane. Skolotāji aicināti sazināties ar bibliotēku, lai vienotos par laiku un vēlamo tematu. Nodarības var pielāgot dažāda vecuma bērniem.

Nodarības ir saistītas ar mūziku un radošumu, ļauj bērniem iepazīt akadēmisko mūziku un dzeju. Visas nodarbības nosaukt nav iespējams, bet ir, piemēram, nodarbība par Volfangu Amadeju Mocartu, par Kamila Sensānsa darbu *Dzīvnieku karnevāls*, Pētera Čaikovska baletu *Riekstkodi*, Sergeja Prokofjeva skandarbū par orķestra instrumentiem *Pēteritis un vilks* un Bendžamina Britena skandarbū jauniešiem par orķestri. Ir nodarbība ar *Makey Makey* komplektiem, kur bērni eksperimentē ar ritmu un skaņām, – ar šo nodarbību Inga Aulmane apbraukājusi visas novada skolas, kur no eksperimentiem nekaitrējās ne pirmklasnieki, ne 8.–9. klašu skolēni.

No ierastajām mācību stundām šīs nodarbības atšķiras ar to, ka katra pēc būtības ir kā neliela izrāde vai piedzīvojums. «Ja es stāstu par Čaikovska

Riekstkodi, tad ņemu rotālietu *Riekstkodi*, baleta čības un arī Ernsta Hofmana grāmatu, stāstu, kā Hofmana stāsts pārtapa baletā. Nopērku riekstipus, un mēs testējam, ar ko vislabāk atvērt riekstus,» stāsta bibliotēkas vadītāja. Viņa priecājas par iespēju, pateicoties mūzikas skolai, piedāvāt bērniem paimprovizēt ar īstiem mūzikas instrumentiem.

Pavasari Inga Aulmane nodarbības izlēmusi integrēt fragmentus no filmas par koncertzāles *Latvija* piecu gadu jubileju. Tos skatoties, viņa ar bērniem runājusi par sarpjiem, tostarp par sarpni par brīvu Latviju un ventspilnieku sarpni par koncertzāli, kurš pēc daudziem gadiem piepildījies. Tas bērnus ļoti uzrunājis.

«Es strādāju gan ar latviešu bērniem, gan bērniem, kuri ģimenes dzimtā valoda ir krievu, bet viņi jau lieliski no bērnudārza ir apguvuši latviešu valodu un tajā komunicē. Mani līdz asarām aizkustināja viena meitenīte. Kādā nodarbībā bērniem stāstīju par lielajām impērijām, kuras mēdz uzbrukt mazākām valstīm, lai paplašinātu savas teritorijas, un ka tas šobrīd notiek Ukrainā. Un es pilnīgi mulķīgi uzdevu jautājumu – nu kāpēc tās impērijas tā dara? Rociņu pacēla meitenīte, kuras dzimtā valoda ir krievu, un viņa man saka – tāpēc, ka mūsu mazā, mīļā Latvija ir tik skaista!» aizkustinošā epizodē dalās Inga Aulmane.

Nošu fejas balle

Mūzikas bibliotēka savu piekto jubileju svinēs ar pasākumu *Nošu fejas balle* izbraukumā 29. septembrī, turklāt svinot pat divas reizes – plkst. 11 Bērnu pilsētīņā, bet plkst. 15 Pārventas bērnu parkā *Fantāzija*. «Šogad doma ir tāda, ka ejam ārpus Mūzikas bibliotēkas, lai pievērstu sev uzmanību un uzrunātu tos, kuri neatnāk līdz bibliotēkai, kuriem varbūt bijību iedves koncertzāles vārds,» stāsta bibliotēkas vadītāja. Viņa aicina tomēr atnākt un apskatīties, ka šī bibliotēka ir pieejama ikvienam cilvēkam, ne tikai ar mūzikas skolu saistītajiem.

Vārdu *Nošu feja* Inga Aulmane ieguvusi, viesojoties Ventspils 4. vidusskolā. Kad skolotāja Regīna Laure vēlējusies Ingu pieteikt, kāda meitenīte pastēgusies pirmā, nosaucot Ingu par Nošu feju. Nu Nošu feja ir kļuvusi par Mūzikas bibliotēkas publisko tēlu. Uz jubilejas balli viesi aicināti nākt skaisti saposušies, vēlams – ar krāšņām cepurēm un citiem aksesuāriem. Balli bagātinās trīs dāmas no *Brimšņīgo sajūtu stāstiem*, kuras kopā ar bērniem muzicēs, ritmizēs un dejos. Pēc darbošanās būs svētku cienasts.

MŪZIKAS
BIBLIOTĒKA

Avots: Ventas Balss
Datums: 17-09-2024

Arno Jundze raksta par Eduardu Veidenbaumu

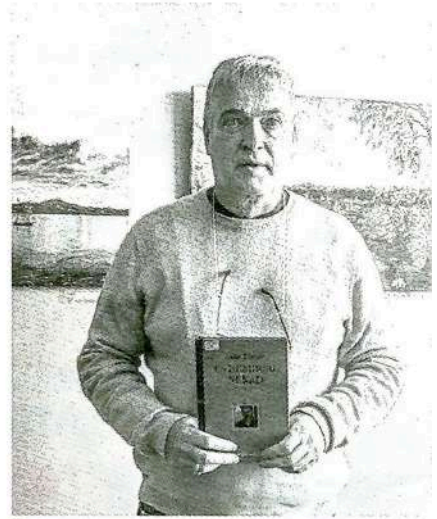
Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstītājā projektā *Rakstnieks par rakstnieku* Staiceles bibliotēka 18. oktobra vakarpusē aicināja uz tikšanos ar rakstnieku Arno Jundzi. Šajā reizē saruna bija par romānu *Es nemiršu nekad* no romānu un monogrāfiju sērijas *Es esmu...* Grāmata veltīta dzejniekam, tulkotājam un publicistam Eduardam Veidenbaumam (1867–1892).

Ar ko mums asociējas E. Veidenbaums? Uzreiz nāk prātā *Kā gulbji balti padebeši iet...*, *Mosties, mosties reiz, svabadais gars*. Bet ko par viņu zinām? A. Jundze ļauj mums iepazīt E. Veidenbauma dzīves mirkļus un uzzināt iepriekš nezināmus faktus par īsu mūžu nodzīvojušā dzejnieka personību. Par grāmatu

pats rakstnieks izskāš: – *Lasītājam ir ļauts pavadīt kopā ar nedziedināmi slimo Eduardu Veidenbaumu viņa dzīves pēdējos mēnešus, nedēļas, dienas un stundas, klejotot līdzīvi viņa bērības un studiju gadu atmiņām. Viņš mirstot atskatās uz svarīgāko. Dzīvo it kā starp divām realitātēm.*

Saruna Staiceles bibliotēkā mijās ar citātiem no grāmatas, jautājumiem, pārrunām par rakstīšanu, par materiālu iegūšanu. 2023. gadā A. Jundze par romānu saņēma arī E. Veidenbauma literāro prēmiju. Grāmatai gaidāms turpinājums – par dzejnieka brāli Kārli.

Inta MEISTERE,
Staiceles bibliotēkas bibliotekāre

Rakstnieks Arno Jundze Staiceles bibliotēkā stāstīja par savu grāmatu *Es nemiršu nekad*

Avots: Auseklis

Datums: 25-10-2024

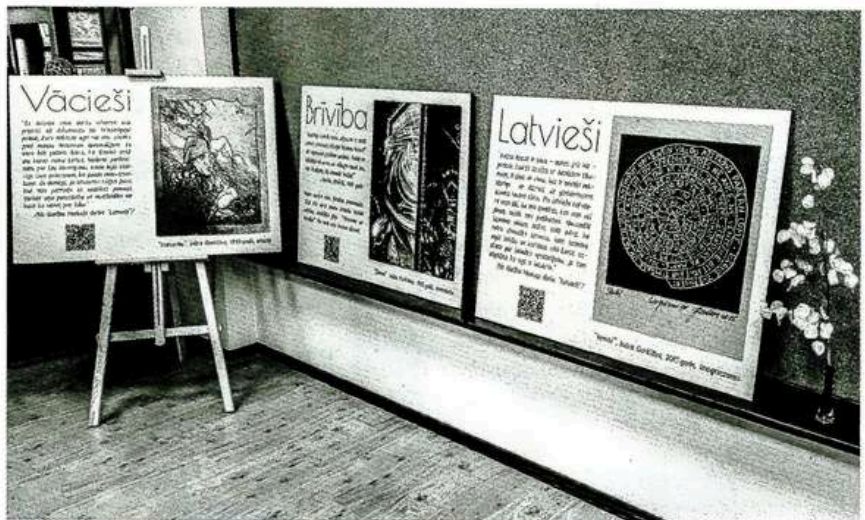
Garlība Merķeļa daudzcinājums Salacgrīvā

Pateicoties Katlakalna draudzes padomei, uz Salacgrīvas bibliotēku atceļojusi konceptuālā izstāde *Merķelis. Latvieši. Mēs*, kas vēsta par vācbaltiešu rakstnieku un publicistu Garlību Helvīgu Merķeli (1769–1850).

Novembris ir Merķeļa mēnesis. Leģendārā darba *Latvieši, sevišķi Vidzemē, filozofiskā gadsimtena beigās, pienesumus mācībai par tautām un cilvēkiem* (Leipcīga, 1797) autors dzimis 1. novembrī Lēdurgā un ir viens no spilgtākajiem apgaismības ideju pārstāvjiem Baltijā. Viņam ir izcila nozīme dzimtbūšanas atcelšanā Baltijā.

G. Merķeļa vārds cieši saistīts ar Vidzemes jūrmalu. No 1788. līdz 1792. gadam viņš strādājis par mājskolotāju pie Liepupes draudzes novada mācītāja Klēmāna, kur iepazīties ar Liepupes muižas īpašnieku Frīdrihu fon Meku, kas bija tikko atgriezies mājās no studijām Vācijas universitātēs. Pazīšanās ar F. fon Meku veicināja Merķeļa nokļūšanu akadēmiskās sabiedrības apritē, un tam bija būtiska nozīme viņa darbības tālākā attīstībā.

Izstādē *Merķelis. Latvieši. Mēs* lūkojami mākslinieču Ināras Garklāvas, Maijas Arvenas un Andas Poikānes darbi, mūziķa Arņa Miltiņa skatījums uz Merķeli apvienojumā ar žurnālistes un novadpētnieces Anitas Freibergas rakstītām esejām par *Latviešu* autora dzīvi un viņam nozīmīgām tēmām. Izstāde tapusi Merķeļa 255. jubilejas zīmē, pierādot Katlakalna drau-

dzdes jaudīgumu un pamatīgumu. Ne veltīta ir ne tikai apkaimes, bet visas Pierīgas kultūrvieta, kam centrā 230 gadus senā Katlakalna baznīca. To 1794. gadā uzcēla pēc arhitekta Kristofa Hāberlanda (1750–1803) projekta. Pēc atgriešanās no izsūtījuma Katlakalna draudzē kalpojis leģendārais mācītājs Roberts Emīls Feldmanis (1910–2002) – Latvijas Universitātes teoloģijas profesors un Latvijas baznīcas vēsturnieks. Daudzi šolaiku mācītāji ir viņa skolnieki, godājot R. E. Feldmani par Tēvu.

Pats Merķelis apbedīts turpat netālu – Katlakalna kapos, kur, atzīmējot viņa simt-

gadi, Rīgas Latviešu biedrība 1869. gadā kapavietu iezīmēja ar savdabīgu pieminekli.

Izstādes kontekstā ieteicams vietnē *lsm.lv* atrast 13. oktobra raidījumu *Lielās patiesības*, kas veltīts Katlakalna draudzei, Paradīzes dārzam un Merķelim. Katrs izstādes apmeklētājs kvadrātkodos radīs plašu informāciju par Merķeli, apgaismību un jaunlatviešu kustības ievērojamākajiem pārstāvjiem. Salacgrīvas bibliotēkā šīs izziņas stundas ilgs līdz 15. novembrim, kad izstāde turpinās ceļu Limbažu novadā.

Gints ŠĪMANIS

Avots: Auseklis

Datums: 25-10-2024

Kursiņos mācās detalizēti pētīt dzimtas koku

IEVA VILMANE

Paģājušajā piektdienā Kursiņu pagasta bibliotēka-informācijas centrs uzsāka piecu nodarbību praktikumumu dzimtas koku pētīšanai. Visas 19 vietas aizpildījuši interesenti no Kursiņiem, Ezeres, Druvas, Saldus un Brocēniem un Saldus pagasta, divi latvieši atbrauca pat no Tallinas.

Visus interesēja lektore Lindas Sirsniņas pieredze un ieteikumi, kā arī piekļuve globālām geneoloģijas platformām. Jo vienai no tām, *Geni.com*, viņa ir brīvprātīgā koordinatore Latvijā. Sajā mājaslapā L. Sirsniņa un tikai vēl vienam Latvijas iedzīvotājam atļauts redzēt visdziļākos informācijas slāņus un lietot visplašāko tehnoloģisko arsenālu, tādēļ abi koordinatori *Geni.com* lietotāji Latvijā lūdz palīdzību tehnisku kļežu novēršanā un informācijas meklēšanā.

Praktikumuma dalībniekiem pieredzes līmeņi atšķiras. Iesācējiem blakus sēž tādi, kas senču izcelsmi pēta vairāk nekā 10 gadu, tāpēc noderīgi padomi izskan arī savstarpējas sarunās. Piemēram, saldieņiece Anīta Berga priecājas, ka digitāli skīrāmās visas vecās Latvijas draudžu grāmatas, taču sūkstījas par nesalasāmu rok rakstu. Saldieņiece Evija Blumberga un kursieņiece Agnese Arne-Stencele viņai ieteica pāriet uz papīra rok rakstu šifrētājiem, Zirņu pusē un Saldū viens esot. Abas satapušas izpalīdzīgas un prasmiņas brīvprātīgos feisbuka tematiskajās grupās *Dzimtas detektīvi* un *Ciltsskoki*.

Anīta Berga savā pētījumā ir priekšu virzās gausi arī tādi, ka dzimtai populārs uzvārds — Karkliņi. "Viņu tik daudz! Pirms apprecējos, Latvijā bijām 200 Anītu Karkliņu vien," saldieņiece piebilst.

Pacietīgie tiek tālu — liecina praktikumā sastapta ezernieka ciltsskoks. Tajā saimēti priekšteči, kas dzīvoja 1730. gados (kurzemniekiem uzvārds iedeva simt gadu vēlāk). Ezernieks informāciju atradis, jo zinājis, kurās mājās senči dzīvojuši un pie kura saimnieka strādājuši. Viņš iesācējus brīdina, ka dažreiz uzvārdi tika mainīti, un šis fakts pētniekam jāpamāna. Savā dzimtas kokā ezernieks redz, kad modē bija vāciski uzvārdi un kad masveidā tos latviskoja vai krieviskoja.

Jautāta par pētījuma motivāciju, Anīta atbild: "Gribu par senčiem zināt vairāk! Nesen skaicēju, ka vecvecopis Jānis Karkliņš atteicās no saimniek-

LINDA SIRSNĪŅA ir dzimtas koku pētnieku platformas *Geni.com* koordinatore Latvijā. Viņa zina, kādu informāciju pieprasīt arhīvā, ko meklēt digitālos resursos un kā interpretēt DNS analīzes rezultātus.

LATVIJAS NACIONĀLĀ ARHĪVA KOMENTĀRS

Latvijas Nacionālajā arhīvā (LNA) lūdzām precizēt dokumentu piekļuves nosacījumus un runas par pakalpojumu sadardzināšanu. Saņemām skaidrojumu, kurā atgādināta Arhīva likuma 12. pantā noteikta kārtība, kādā drīkst piekļūt ne vien LNA, bet arī institūciju arhīvos un akreditētos privātos arhīvos glabātiem dokumentiem un to apliecinātām kopijām.

Interesentam vispirms jāiesniedz rakstisks pieprasījums un jāuzrāda personu apliecināošs dokuments. Viņam "ir tiesības pieprasīt un iegūt informāciju par sevi un mirušajiem radniecīgiem vai laulātiem, uzrādot personas identifikācijas dokumentu un radniecību vai laulību apliecināošus dokumentus. Citai privātpersonai vai publiskai personai ir tiesības pieprasīt un iegūt informāciju par personas datu subjektu, ja no tā saņemta rakstveida atļauja, kā arī likumā noteiktajos gadījumos."

Ja vien nav izņēmuma gadījums, Arhīva likuma 13. pants ierobežo piekļuvi dokumentiem, kuri satur sevišķi sensitīvus datus, piemēram, par adopciju. Tie pieejami 30 gadu pēc tam, kad miruši cilvēki, uz kuriem dokuments attiecas. Ja viņu nāves datums nav zināms, piekļuvi ierobežo uz 110 gadiem no dzimšanas. Ja nav nosakāma ne dzimšana, ne miršana, dokumentu piekļuvi ierobežo uz 75 gadiem, kopš to tapšanas.

LNA tiek izstrādāts jauns maksas pakalpojumu cenrādis, tas varētu stāties spēkā 2025. gada pirmajā pusē. ☒

precētu manu vecvecopim Lati. Vēl joprojām neko nezinu par savu tēvu, tikai tik, cik mamma pastāstījusi; varbūt kaut ko noskaidrošu. Par dzimtas koku sāku interesēties pirms diviem, varbūt trijiem gadiem — vēlu, jo vecākās paaudzes radnieku vairs nav, ir tikai mamma Dublinā un viņas brālis Krievijā."

Evija Blumberga dzimta ir pirmā, kura pēta savus radrakstus. Darbietilpīgajā procesā viņa aizmirstas: "Ir ļoti interesanti! Mūsdienu tehnoloģijas ļauj noskaidrot vairāk par dzimta stāstītiem stāstiem. Manas saknes ir Liepājas pusē, viens tēta dzimtas zars ir Jūrmalciemā. Izrādās, ka tur kāda novadpētniece saimējus dzimtas kokus visām vietējām ģimenēm, arī maniem radniekiem. To neuzzinātu, ja neinteresē-

tos par senčiem, tā ka taisnība tiem, kas saka: jo vairāk meklē, jo vairāk atrod. Interesantus faktus esmu izlasījusi avižu portālā *Periodika.lv*."

Praktikumus pamudinājis brocēnieci Sarmīte Lazdu iesākt vākt datus par saviem un vīra priekštečiem. "Gribētos noskaidrot vismaz deviņas paaudzes, bet šobrīd neticu, ka tik tālu tikšu. Sākšu ar vīra radniecīgiem, jo viņi nāk no Kursiņiem, turklāt vīra vecāki zina diezgan daudz. Esmu pirmā, kura mēģinās zīmēt dzimtas koku. Praktikumus noorganizēts tieši laikā, jo rudenī un ziemā brīvā laika ir vairāk," sacīja Sarmīte.

Rīdziniece Linda Sirsniņa apgalvo, ka 400 gadu pagātnē mums atrodama saistība ar katru Latvijas iedzīvotāju, pat iebraucēju. "Esam tuvi vai nu

pa asinsliniju, vai caur laulībām, vai kopīgu pieredzi, piemēram, izsūtījumu. Šīs saites būtiski ieraudzīt, ja vēlas radu saimē ievērot likumsakarības. Pirms pirmās nodarbības apskatījās praktikuma dalībnieku geneoloģiskās saites un pamānīja diezgan ciešu saistību ar katru dalībnieku, jo manas mammas mammas senči ir no Zvārdes, mamma uzreiz pēc piedzimšanas dzīvoja Ezeres dzirnavās." L. Sirsniņa rosina uzmanības lokā paturēt ne tikai tiešos radniecīgus.

Eksperte pastāstīja, ka

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Par projekta *Domā-darī!* saturu atbild SIA Saldus Zeme II.

Avots: Saldus Zeme
Datums: 11-10-2024

Mācās pieaugušie

PLAVIŅU BIBLIOTĒKA aktīvi iesaistījās Aizkraukles novada Pieaugušo izglītības nedēļā, apmeklētājiem rīkojot interesantas tikšanās. Vispirms bija iespēja tikties ar Nacionālā Vēstures muzeja speciālisti Sanitu Zvidri (attēlā), kura iepazīstināja ar projektiem "Gadsimta stāsti" un "Gadsimta albums", stāstot un rādot, kā pašiem šajās digitālajās platformās saglabāt savas dzimtas likteņstāstus un fotogrāfijas. Tā kā šie materiāli ir publiski pieejami, tie ir interesanti ne tikai citiem iedzīvotājiem, bet arī vēsturniekiem un pētniekiem. Sanita Zvidre pastāstīja arī par muzeja iespējām un piedāvājumiem, viņas un kolēģa darba specifiku. Savukārt Jēkabpils Tehnoloģiju tehnikuma speciālisti klausītājus iepazīstināja, kā ikdienā lietot mākslīgā intelekta rīkus un mākoņpakalpojumus.

Sandras Pumpures foto

Jubilejas reizē satikusies daļa no *Limbažu fonda* dibinātājiem – Juris Salmiņš, valdes priekšsēdētāja Spīdola Lielmane, Guna Preimane, Taiga Plitniece, Taisa Aruma un Inta Kalniņa

Limbažu fonds atzīmē 15. jubileju pasākumā *Mirkļis ar draugiem*

Otrdien Limbažu novada galvenajā bibliotēkā uz savas 15. jubilejas pasākumu *Mirkļis ar draugiem* pulcējās *Limbažu fonda* dibinātāji un atbalstītāji, sadarbības partneri. Ielūgumā fonda valde bija ierakstījusi, ka pasākums nebūs lepns un grezns, bet, cerams, būs mīli, sirsnīgi un vienkārši, tiekoties rosinošās sarunās, atceroties paveikto un domājot, ko darīt turpmāk. Un tieši tāda šī pēcpusdiena arī izvērtās – kavējoties atmiņās un pārspriežot iecerēs. Brīžam kādam acīs saskrēja asaras, brīžam visi jokoja un smējās. Uz ekrāna mijās attēli no fonda rīkotajiem dažādajiem labdarības pasākumiem un aktivitātēm – *Lūgšanu brokastīm*, *Bumbu rallija*, senioru saietiem, svētku paciņu gatavošanas sirmgalvjiem, arī ukraiņu bēgļu bērnu un jauniešu atbalsta projektiem,

latviešu valodas nodarbībām, ekskursijām...

Limbažu fonda valdes priekšsēdētāja Spīdola Lielmane, uzrunājot sanākušos, atgādināja, kā 2009. gada rudenī Igates pilī sanāca pulciņš cilvēku (ja gribam būt precīzi – 12) un vienojās izveidot labdarības organizāciju. 22. oktobrī nodibinājums tika reģistrēts. Taču šis datums ir arī Starptautiskā grāmatu diena, tāpēc jubilejas viesi bija aicināti dāvināt kādu grāmatu īpašajam plauktam *Limbažu autoostā*. Arī šis atvērtais, pasažieriem pieejamais grāmatu plaukts ir viena no fonda daudzajām īstenotajām iecerēm.

Aizsākums fondam bija kādreizējās *Hipotēku* bankas akcija, atbalstot iedzīvotāju projektus. Viss būtu labi – ideju netrūka, bet bija vajadzīga palīdzība projektu saga-

tavošanā, īstenošanā. – *Uzņēmāmieš palīdzēt, izdevās paveikt daudzas labas lietas un, lai iesākto turpinātu, tieši Hipotēku banka ieteica veidot oficiālu biedrību. Atsaucās lādezerieši, jaudīgi cilvēki no Limbažiem, Lēdurgas, vēl citurienes. – atcerējās S. Lielmane. Gadu gaitā viena aktivitāte aizvedusi pie nākamās. Izveidojusies cieša sadarbība ar radniecīgām organizācijām citos novados, mācoties vienam no otra, aizgūstot idejas. Šobrīd limbažnieki ir viens no Latvijā sešiem kopienu fondiem, kuru atbalsta un kas sadarbojas ar Borisa un Ināras Teterevu fondu. Svētku reizē piedalījās tā valdes loceklis Mareks Indriksons.*

Vairāk par fonda *Mirkli ar draugiem* – 2. lpp.

Lailas PAEGLES teksts un foto

Avots: Auseklis

Datums: 25-10-2024

Limbažu fonds atzīmē 15. jubileju pasākumā *Mirkļis ar draugiem*

(Sākums – 1. lpp.)

Otrdien nodibinājums *Limbažu fonds* kopā ar draugiem novada galvenajā bibliotēkā atzīmēja 15. jubileju. Un arī savos svētkos fonds domāja, kā sagādāt prieku un labumu citiem. Ielūgumā uz tikšanos visi bija aicināti – ja iespējams! – atnest dāvanā kādu grāmatu fonda izveidotajam grāmatu plauktam *Limbažu autoostā*. Savukārt pats fonds un tā valdes priekšsēdētāja Spīdola Lielmane bija sagādājuši brīnišķīgu velti bibliotēkai – 1990. gadā Parīzē izdotos *Latvju rakstus*. Arī vairākas viesu nestās grāmatas paliks bibliotēkā, lai tās varētu lasīt un skatīt iespējami daudz iedzīvotāju.

Sadarbības partneru – Borisa un Ināras Teterevu fonda – valdes loceklis Mareks Indriksons, sveicot jubilārus, uzsvēra, ka šai pusē ir cieņā grāmatas. Savukārt Spīdolas un viņas komandas rīkote pasākumi, kuros nācies piedalīties, viņu vienmēr priecējuši ar īpašu gaisotni, turklāt daudzi no tiem notikuši muižās un pilīs. M. Indriksons atcerējās vienu no savām *Limbažu* apmeklējuma reizēm, kad muzejā atklāja *Baumaņu Kārļa* ekspozīciju, kuras veidošanu atbalstīja arī *Teterevu* fonds. – *Toreiz apmeklējām arī Sudraba muzeju un Teātra māju, iepazīnāmies ar režisori Intu Kalniņu. Un šī satikšanās izvērtās par lielisku sadarbību ar Ausekļa Limbažu teātri, atbalstot viņu došanos ar savām izrādēm pie senioriem dažādās Latvijas vietās. Tā viens darbs izraisīja nākamo, – sprieda M. Indriksons, slavējot limbažnieku rošību. 15 gadus kalpot sabiedrības labā – tas ir daudz. Tas ir izcili. Nereti ir tā, ka labdarības organizācijām pietiek dukas rošities divus, trīs gadus. Pēc tam veidojums vai nu nostabilizējas, vai izplēn. – *Varat sist sev uz pleca – esat izturējuši un turpināt, – paslavēja sadarbības partneris, atgādinot, ka nevalstisko organizāciju darbošanās mūsdienīgā izpratnē Latvijā sākās vien šajā gadsimtā. – Jūs gandrīz visu šo laiku esat tajā bijuši.**

Jubilārus sumināja arī novada domes priekšsēdētājs Dagnis Straubergs, uzsvērot, ka *Limbažu* novads ir bagāts ar nevalstiskajām organizācijām. Tā ir liela vērtība – cilvēki, kuri brīvprātīgi sanāk kopā, lai palīdzētu citiem, iesaistītu apkārtējos vietējās kopienas aktivitātēs. Un *Limbažu* fondam tajā ir īpaša nozīme. – *Paldies jums! – sacīja pašvaldības vadītājs. Savukārt S. Lielmane viņam un domei pateicās par atbalstu un piebilda, ka fondam vienmēr veicies ar apkārtējo ļaužu sapratni un atbalstu.*

Svētku reizē *Limbažu* fonda dibinātāji kavējās atmiņās, kā viss savulaik sācies, un pārdomās, kā iesaistīt kustībā jaunus cilvēkus. I. Kalniņa sacīja, ka būt šajā fondā viņai ir liels gods. – *Pirmajos gados mums visiem bija uzrāviens, bet ar laiku paguram. Turklāt Latvija arvien vairāk kļūst par senioru valsti. Tomēr seniori vēl ir varoši un grīboši, gatavi nesavtīgi darīt. Tādi kā Tu, Spīdola! Bez tevis šī fonda nebūtu. Veselību un izturību! Turamies kā-*

Limbažu fonda valdes priekšsēdētāja Spīdola Lielmane teic paldies sadarbības partnerim Marekam Indriksonam no Borisa un Ināras Teterevu fonda

jās! – sev un pārējiem fonda ļaudīm vēlēja režisore. Līdzīgu novēlējumu izteica deju skolotāja Taisa Aruma. – Turēsimies un ņemsim jaunus klāt. Viņa trāpīgi raksturoja fonda valdes priekšsēdētāju – maza, sīka, bet sīkta un izdarīga. Asprātīgs bija vizuālās mākslas skolotājas Ilvas Zvirgzdiņas, kura vadījusi nodarbības vairākos fonda projektos, teiciens – Spīdolas vārds saistās ar spīdēšanu, bet uzvārds rāda, ka viņa dara lielas lietas.

Bijusī Igates pils pārvaldniece Guna Preimane atzina, ka pirms 15 gadiem bijis vērts visiem satikties un apvienot spēkus, lai dotu labumu citiem. – *Taču ieguvēji esam arī mēs paši. Ģūstam pozitīvas emocijas. Ikreiz Lūgšanu brokastis, kad vācam ziedojumus un palīdzam jaunajiem talantiem tikt pie nepieciešamā mūzikas instrumenta, redzot šos laimīgos bērnus, paši jūtamies laimīgi, un tas dod spēku. Turpināsim strādāt tāpat kā līdz šim! Gan viņa, gan kādreizējā Lādezersa pamatskolas direktore Taiga Plitniece sacīja, ka reizēm cilvēči organizāciju sauc par *Spīdolas fondu*. – *Bez viņas tiešām tā visa nebūtu. Viņa arī mūs saturējusi kopā kā komandu, – sacīja T. Plitniece, rezumējot, ka 15 gadu paveikts daudz labu darbu – no sirds strādāts. Viņu pašu ļoti aizkustinājis projekts, palīdzot ukraiņu bēgļiem iejusties *Limbažu* pusē, tāpat senioru pasākumi, ko īpaši novērtēja lauku ļaudis. – *Taču arī mums pašiem daudz devusi kopābūšana, braucieni pa Latviju, ģūstot pieredzi, iepazīstot citus. Arī kādreizējais Krimuldas novada domes vadītājs Juris Salmiņš uzsvēra, ka domāts arī par pašu fonda cilvēku izglītošanos, tomēr galvenais – palīdzēt cilvēkiem tādās reizēs, kad valsts un pašvaldība īsti nespēj. Un tāda jau arī ir nevalstisko organizāciju misija.***

Bijusī sabiedriskā centra *Lādes Vīto*li vadītāja Sandra Avotiņa, kura vadījusi

dažādu fonda rīkotos pasākumus, teica, ka tie allaž likušie enerģētiski silti. – *Tas ir apbrīnojami, kā sajūtat, kas kurā brīdī cilvēkiem vairāk vajadzīgs, tāpat spējat piesaistīt ziedotājus. Limbažu* novada galvenās bibliotēkas direktore Elīna Lilēnblate-Kleina, sveicot jubilāru, sacīja, ka viņai, domājot, kā raksturot fondu, pirmā prātā nāk atziņa – dara labas lietas. – *Laikam būtu pat neiespējami saskaitīt, cik daudz bijis cilvēku šajos gados, kurus fonds pozitīvi ietekmējis, – jaunie mūziķi, seniori, daudz bērnu ģimenes, ukraiņu bēgļi... Viņa solīja arī turpmāk sadarboties un ne tikai atvēlot telpas. E. Lilēnblate-Kleina piedāvāja iespēju fondam sevi vēl popularizēt. Novembra beigās bibliotēka sāks veidot podkāstus jeb raidierakstus un par vienu no dalībniecēm jau uzaicināja S. Lielmani. Par sadarbību sprieda arī Sandra Gulbe no Skultes luterāņu draudzes. Viņa iesaistījusi *Lūgšanu brokastu* rīkošanā *Saulkrastu* novadā. Šis pasākums savedis kopā ar *Limbažu* fondu.*

Pamazītēm atmiņu stāsti un apsveikumi pārtapa sarunās par nākamajiem darbiem, vispirms par *Limbažu* fonda tradicionāli rīkotajām *Lūgšanu brokastīm* jauno talantu atbalstam. Šogad tās iecerēts rīkot 6. decembrī Igates pilī. Un atkal cilvēki tiks mudināti uz labestību.

Lailas PAEGLES teksts un foto

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

MAF

Mediju atbalsta fonds

Par publikācijas saturu atbild projekta «Demokrātijas atslēga – pilsoniskā līdzdalība» īstenotāja – SIA «Izdevniecība Auseklis».

Projekta Nr. 2024.LV/RMA/1.6.1/025

Izstāde «Laika (pulksteņa) griešana»

Līdz 31. oktobrim Jēkabpils pilsētas bibliotēkas Interneta un periodikas lasītavā (Andreja Pormaļa ielā 11) darba laikā aplūkojama izstāde «Laika (pulksteņa) griešana», kur apkopoti grāmatu un periodikas materiāli par t.s. laika (pulksteņa) griešanu.

Latvija joprojām veic pāreju uz ziemas un vasaras laiku, tādējādi divreiz gadā pagriežam pulksteņa rādītāju par stundu uz priekšu vai atpakaļ. Arī šī stunda var būtiski izmainīt mūsu miega daudzumu un prasīt laiku, lai pielāgotos. Kā zināms, 2018. gadā

Eiropā aktualizējās jautājums par nepieciešamību pārskatīt pašreizējo pulksteņa pārregulēšanas kārtību. Tāpēc Eiropas Komisija veica ES dalībvalstu iedzīvotāju aptauju, kurā lielākā daļa pauda viedokli, ka pastāvošā kārtība būtu atceļama. 2018. gada 12.

septembrī EK iepazīstināja ES dalībvalstis ar jaunas direktīvas projektu, rosinot pārtraukt sezonālo laika maiņu visā ES teritorijā. Tā kā dalībvalstīm bija nepieciešams papildu laiks nacionālajām konsultācijām un savu iedzīvotāju vēlmju apzināšanai, ES līmenī vienots redzējums par jauniem nosacījumiem attiecībā uz laika maiņu nav vēl panākts.

Sagatavoja S. RUTKA

Avots: Brīvā Daugava

Datums: 22-10-2024

Aicina izgatavot lelles-sargātājas

Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas lasītavā 23. oktobrī plkst. 16.00 notiks *Irinās UVAROVAS-GRĀVĪTES* leļļu-sargātāju darināšanas meistarklase.

Meistarklases vadītāja Irina Uvarova-Grāvīte dalīsies prasmē leļļu – aplikāciju un piekariņu no diegiem – veidošanā. Leļļu vēsture ir tikpat daudzveidīga, cik sena. Ikvienā pasaules malā, sākot no Amazones blīvajiem džungļiem, līdz mūsdienu rosīgajām pilsētām lelles ir atrastas, lolotas un cienītas. Tās izgatavotas no māla, koka, auduma un pēdējā laikā no sintētiskiem materiāliem. Lelles ir simboli mūsu iedzimtajai vēlmei radīt un savienoties. Senči vienmēr izmantoja dažādus piekariņus, lai aizsargātu māju no ļaunajiem spēkiem. Vienu no svarīgākajām vietām viņu vidū ieņēma lelles-sargātāja. Lelle tika izgatavota sev, savai ģimenei vai dāvināta ar labklājības, laimes un labestības vēlējumiem.

Beregīnia slāvu mitoloģijā simbolizēja labo garu,

kas pasargā cilvēkus no jebkādam nelaimēm. Mājā varētu būt vairākas šādas lelles – katram ģimenes loceklim. Tās tika nodotas mantojumā, uzskatot par senču tradīciju glabātājām. Uzsūcot mātes mīlestību, lelle visu mūžu aizsargāja savu bērnu.

Meistarklasei nepieciešamie materiāli tiks nodrošināti! Pasākums norisināsies sadarbībā ar Jēkabpils baltkrievu biedrību «Spatkanne».

Sagatavoja S. RUTKA

Avots: Brīvā Daugava

Datums: 22-10-2024

Iznākusi Agritas Priedoliņas dzejas grāmata «Es meklēju mieru»

Dzejniece caur saviem darbiem klausītājus mudināja aizdomāties par ikdienu, par savstarpējām attiecībām un sirds siltuma meklējumiem.

ILZE BIČEVSKA

Salas bibliotēkā 15. oktobrī notika jēkabpilietes Agritas PRIEDOLIŅAS dzejas grāmatas «Es meklēju mieru» atvēršanas pasākums un tikšanās ar autori. Šis ir otrais dzejnieces izdots krājums, savulaik viņas darbi publicēti arī vairākos kopizdevumos. Tikšanās noskaņu muzikāli papildināja mūziķes un mūzikas terapeites Vēsmas Keires arfas un ģitāras spēle un pašas sacerēto dziesmu dziedāšana.

Autore pasākuma laikā nolasīja vairākus dzejoļus no šā krājuma un, uzsverot šajā stāstā tēmu, kas likta grāmatas nosaukumā, runāja par vēlmi mācīties un mācēt nesteigties: «Lēnām un nesteidzīgi izbaudīt ritu/Ar kūpošu kafiju/ Žurnālu pārslastu...»

– Bērībā dzīvojos pie vecmāmiņas. Atceros, kā visi darbi padarīti, vecmamma kaut kur devusies, mājā kluss, un tikai tikš pulkstenis. Miera sajūta! Par citādu sajūtu devēju stāsta mans dzejolis par pastkastīti. Tas rakstīts laikā, kad vēl tik daudz nevēra ciet pasta nodaļas, kad sūtījām cits citam ar roku rakstītas vēstules. Bērībā, kad nebija interneta, protams, tieši no pastkastītes mums nāca daudz jaunas informācijas. Tagad ir cits – steidzīgs – laikmets, un mēs sevi pārāk steidzinām un izdzēnam, – teic Agrita Priedoliņa.

Viņa atsauc atmiņā neseno plūdu laiku, kā nācies uz kādām dienām evakuēties no sava dzīvokļa, kā steigā bija jāņem nepieciešamākais un jādodas prom.

– Pirms iziet laukā no dzīvokļa, es paskatījos atpakaļ: vai te vēl atgriezīšos? Kad biju atgriezies, es daudz lietas izmetu ārā, jo – vai tiešām man to visu vajag? Jums arī tā ir bijis? Reiz draudzene man uzdāvēja pateicības grāmatu, kuru es arī sāku paklausīgi pildīt, tāpat ielūkojos agrākā laika fotogrāfijās un secināju, ka patiesi daudz bijis dzīvē lietu, par ko būt pateicīgi, – pārdomās dalās autore.

Dzejas krājums veidots no vairākām nodaļām: «Es», «Attiecības», «Prieks un daba», «Atklāsmes», «Mīla» un «Sāpes». Pēdējais grāmatā ir «Dzejolis ar uzdevumu», kas vairākos variantos stāsta par to,

kā ir tam, kurš prot vai neprot dot otram, prot vai neprot otram palīdzēt; par to, kādas no tādās vai citādās savas rīcības rodas pārdomas un sekas. Un noslēgumā atstāta vieta, kur lasītājs var ierakstīt savu dzejoli, kā arī likts autore «Pēcvārds».

Tāpat krājumā ir dzeja par neseno pandēmijas laiku, kas gandrīz pilnībā apturēja sadzīves kustību, arī atklātas autore sajūtas par karu Ukrainā: kā negribas krāmēt šo septiņdesmit divu stundu somu, bet gan labāk gribētos salikt mugursomu, lai dotos ceļojumā. Runāts par to, kā mācīties no jaunajiem un nevajadzīgi nepieciešot citu radītās neērtības, jo mūsu paaudze savulaik par daudz radināta paciest. Ir krājumā arī stāsts par Agritas vectēvu un tām mājām, kur dzīvots, bet tagad tās tukšas – vai būs te atkal kādreiz cilvēki? Kā sabiedrībā lūkoties uz līdzcivēkiem, kā būt pieņemošākiem? Vai nebūtu labi, ja dzīvotu vairākas paaudzes kopā?

«Uz sauli mēnesi un zvaigznēm/Jāskatās ir vertikāli/Bet uz cilvēkiem kas blakus/Tikai horizontāli», raksta autore kādā četrindē. Kā viss krājums sastrukturēts nodaļās, tā arī

Agrita Priedoliņa atzīst, ka otrais dzejas krājums ir viņas šā brīža vērojumu, pārdomu, atziņu, pieredzētā un pārdzīvotā apkopojums.

D. GAGUNOVA foto

lielākā daļa dzejoļu ir kā pabeigts īss stāsts un noapaļota doma.

– Nāku no Ilūkstes puses, kur mācījos skolā. Vēlāk apguvu gan medicīnu, gan psiholoģiju, kā rezultātā secinu, ka tādējādi centos piepildīt savas dzimtas, savu priekšgājēju nepiepildītos sapņus – mācījos par visiem. Patlaban veicu vienkāršu darbu – strādāju Jēkabpils autobusu parkā, kur mazgāju autobusus. Bet man tas patīk, jo tiekos ar cilvēkiem, redzu cilvēkus, vēroju. Kad sāku rakstīt dzeju? Jau kopš skolas laika, kad vajadzēja dažādiem pasākumiem sameklēt dzejas rindas, es apjautu, ka man vieglāk būs uzrakstīt pašai, nekā kaut ko sameklēt no citu darbiem. Tolaik gan es sevi kā dzejnieci neuztvēru. Visa šī publicēšanās sākās tad, kad vietnē draugi.lv iesūtīju savu dzejoli Guntara Rača rīkotajā konkursā un tiku starp div-

padsmīti labākajiem. Tas varēja būt tā ap 2017. gadu – īsti neatceros. Piedalījos, bija skaists pasākums, pēc kura man atraktīja privāta izdevniecība «Domu pārles» ar aicinājumu iesniegt savus dzejoļu grāmatā. Bet man to nebija daudz! Un tad nu gan es sāku rakstīt. Jā, bija kopkrājumi, kuros drukāja piecu sešu autoru dzeju, kur arī es tiku devusi publicēšanai tādu kā savu dzejoļu esenci, – par ceļu uz savām dzejas grāmatām stāsta Agrita Priedoliņa.

– Patlaban man ir 55 gadi, un, lai arī katrs uz šo pasauli raugāties savādāk, tomēr mums taču ir arī kopīgas lietas, kopīgas tieši mūsu paaudzes cilvēkiem. Es joprojām meklēju mieru, ne vienmēr to izdodas atrast, bet arī grūtos laikos jādzīvo no skaistuma uz skaistumu, – secina autore. Uz jautājumu, vai skolas laikos viņa ir bijusi latviešu valodas un litera-

tūras skolotājas milule, Agrita smeļoties teic, ka nē, jo labāk padevusies eksaktā lieta – matemātika.

«Es pieradu pie meklētāju paaudzes/Un kaut kas manī vienmēr skaudri trūkst/Jo tikko esmu apjautusi vienu/Kā cita šķietamība domās viegli rūgst/ Tās sajūtas kas manī mostas dzīji/Nekādos rāmjos nekad neielikt/Tas ir tāpat kā gribēt zvaigznēm piekļūt/Bet piekļūstot vēl tālāk gribas tikt».

– Manuprāt, patlaban es dzejoļos izrakstu savas psiholoģijas studijās iegūtās zināšanas un, protams, ikdienas vērojumus un pārdomas, – secina dzejniece.

Lūk, daži dzejoļi no krājuma «Es meklēju mieru»:

Tu mani mīli
Un es tevi arī
Tu runā ar mani
Ar tevi es arī

Vien vārdi kā vadi
Kā paralēles
Tie nesatiekas
Un nesaslēdzas

Tu mani mīli
Un es tevi arī
Es nedzirdu tevi
Tu neklausies mani.
(No nodaļas «Mīla»)

Cik reizes var piedot
Vienu un to pašu
Un aizmirst
Kā par nenotikušu
Katra diena paiet
Mēģinot saskaitīt
Beigās summa
Ir visa dzīve.

(No nodaļas «Attiecības»)

Rudens dārzos
Samtenes reibina
Bērība jaunība
Pilnbrieda laiks
Samtenes dārzā
Uz rudeni steidzina
Rudens un samtenes
Mani ko reibina.

(No nodaļas «Prieks un daba»)

Avots: Brīvā Daugava

Datums: 22-10-2024

Tapusi grāmata par Krustpils un Jēkabpils ebrejiem

29. oktobrī plkst. 16.00 Jēkabpils pilsētas bibliotēkā (Andreja Pormaļa ielā 11) visi interesenti aicināti uz Māra Goldmaņa grāmatas «Krustpils un Jēkabpils ebreji. Cilvēki, notikumi, likteņi» atvēršanu.

Grāmatas vēstījums ir par Krustpils un Jēkabpils ebreju likteņiem un viņu lomu abu vēsturisko pilsētu dzīvē dažādos laika posmos. Tā balstās uz vēstures avotu studijām, līdz ar Latvijas Valsts vēstures arhīva un Izraēlas arhīvu materiāliem, plaši izmantoti arī dažādos laikos izdotie laikraksti un dzīvestāsti. Stāstījumu papildina attēli – fotogrāfijas no Jēkabpils Vēstures muzeja krājuma, Izraēlas Centrālā

cionistu arhīva, Centrālā ebreju vēstures arhīva, memoriāla «Yad Vashem» arhīva, Latvijas un Igaunijas ebreju asociācijas arhīva Šefajimā, Izraēlas Nacionālās bibliotēkas Jeruzalemē un vairāku ģimeņu privātajiem krājumiem. Pielikumā iekļauti daži Latvijas Valsts vēstures arhīva un Jēkabpils zonālā valsts arhīva fondu materiāli.

Sagatavoja S. RUTKA

Avots: Brīvā Daugava

Datums: 25-10-2024

Aicina uz izstādi «Cilvēks un viņa bibliotēka. Ieskats akadēmiķa Sigizmunda Timšāna arhīvā»

24. oktobrī plkst. 16.00 Jēkabpils pilsētas bibliotēkas Izstāžu un tikšanās zālē (Pasta ielā 39) visus interesentus aicinām uz izstādes «Cilvēks un viņa bibliotēka. Ieskats akadēmiķa Sigizmunda Timšāna arhīvā» atklāšanu.

Kultūras un zinātnes vēsturnieks, inženieris, sabiedriskais darbinieks, inženierzinātņu doktors, Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas loceklis Sigizmunds Timšāns dzimis 1931. gada 8. decembrī Ilūkstes apri-

ņā Dvīetes pagasta «Bajāros». Beidzis Ilūkstes vidusskolu, Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Lauksaimniecības mehanizācijas fakultāti (1955). 1971. gadā ieguvis tehnisko zinātņu kandidāta grādu (kopš 1995. gada – Dr. sc.

ing.). Pētījis lauksaimniecības mehanizācijas jautājumus, kā arī pedagogijas, zinātnes un kultūras vēsturi. Ar S. Timšāna iniciatīvu un līdzdalību Latvijā izveidoti vairāki muzeji: akadēmiķa Pauļa Lejiņa muzejs Saulaines sovhoztehnikumā, operdziedātāja Jāņa Zābera memoriālais muzejs Madonas novada Meirānos.

Atmodas laikā Sigizmunds Timšāns nodibinājis

sakarus ar ārvalstu latviešu zinātnes un kultūras darbiniekiem, ievadot jaunu vadlīniju pašam pētījumu ciklam latviešu izglītības, zinātnes un kultūras vēsturē. 1994.–2000. gadā bijis laikraksta «Latvijas Vēstnesis» informācijas un kontaktu redaktors. No 1994. gada izdevis laikrakstu «Sigizmunds». Bijis Latvijas Zinātņu vēstures asociācijas viceprezidents. 1995.–1999. gadā – Sēlijas

asociācijas viceprezidents. Sēlijas asociācijas Goda biedrs. Pedalijies Aknīstes muzeja Sēlijas nodaļas izveidē (1999). Publicējis ap 1000 zinātnisku un populārzinātnisku rakstu.

Jēkabpils zonālajā valsts arhīvā ir uzkrāti akadēmiķa, Dr. sc. ing. Sigizmunda Timšāna dzīves un zinātniskās un sabiedriskās darbības rezultātā tapušie dokumenti, kā arī viņa savāktie mate-

riāli. Daļa no tiem izmantota izstādes «Cilvēks un viņa bibliotēka. Ieskats akadēmiķa Sigizmunda Timšāna arhīvā» veidošanā. Izstādē apskatāma S. Timšāna sagatavotā izstāde par Sēliju, tās ievērojamajām personām, grāmatu kolekcija un materiāli par sabiedriski politiskiem notikumiem Latvijā, vēsturi, zinātni, izglītību un kultūru.

Izstāde būs apskatāma līdz 30. novembrim.

Sandra MINKOVA,
bibliogrāfe

Avots: Brīvā Daugava

Datums: 22-10-2024

Vēsture uz padurnieku ādas

Raža, kas kopta un briedināta krietni vairāk nekā desmit gadu, beidzot novākta – tā var teikt par padurnieces, mākslas zinātnieces Alises Volanskas apjomīgo grāmatu *Padures mozaīka – vēsture uz paša ādas*. Kopš 2011. gada tajā savākti ne tikai pagātnes fakti, bet arī daudzu pagasta cilvēku dzīvesstāsti, un pati autore uz visu raugās ar Pūcēna acīm – tā viņa sauca kopš bērnības.

Grāmatas *Padures mozaīka – vēsture uz paša ādas* autore Alise Volanska atceras: „Mammai bija teiciens: „Kad dabūsi uz savas ādas, tad zināsi, kā tas garšo.” Alise pati nākusī no tā sauktā Tigu gala un atzīst – vispirms bija doma rakstīt tādu kā enciklopēdiju par pagastu, bet sapratusi, ka kilometrus un hektārus var atrast arhivos, taču dzīvesstāstus citur neatrast. Tāpēc apkopojusi sarunas ar aptuveni 150 cilvēkiem.

Piektdien ļaužu pilnā Padures bibliotēkā grāmata atvērta svinīgi un sirsnīgi, bet pirmoreiz par jaunumu tika paziņots Jautrajā mašīntalkā, kas ir savulaik A. Volanskas iedibināta ražas svētku tradīcija. Autore uzsvēra: darba nosaukumā ir mozaīkas vārds, jo vietas pagātni no muižas, 1905. gada revolūcijas, brīvvalsts un kolhozu laikiem līdz pat nesenamejam pasaules aršanas čempionātam un seriāla *Pansija pili* filmēšanai veido daudz raibu notikumu – gan sāpīgi, gan dzīvi apliecinoši. A. Volanskas acīs katra padurnieka likteņstāsts neatkarīgi no viņa nodarbošanās ir vienlīdz

svarīgs un saglabājams, vai tas būtu plostnieks, purva racējs, lopkopis, zemkopis, uzņēmējs vai skolotājs. Viena pagasta dzīvē izlasāms visas Latvijas liktenis, kas pašu piedzīvots un sulīgā valodā izstāstīts. Grāmatas iznākšanu atbalstījuši uzņēmēji un citi padurnieki, arī novada pašvaldība.

Sakot paldies autorei par iespaidīgo veikumu, bibliotēkā sanākušie pat sacentās, kurš 800 lappušu biezo grāmatu jau ātrāk izlasījis. Pedagoģe Guntra Buivida sacīja: izrāvusi cauri no rīta līdz vakaram un ģimenei piecas stundas pat lasījusi priekšā skaļi – nav varējusi atrauties. Bet Alises agrākā

muzeja kolēģe Ingrīda Pole atzinās: reizēm jānotrauš asara, jo daudzi, kuri jau mūžībā, kā filmā vai vizijā acu priekšā atkal nostājušies kā dzīvi. Grāmatu var meklēt bibliotēkās, bet tie, kuri vēlas īpašumā, – pie autores un Kuldīgas ziedu salonā *Delavē*.

Šī ir kārtējais, bet visvērienīgākais A. Volanskas uzrakstītais darbs. Vēl starp lielākajiem ir tādi izdevumi kā *Kuldīga*, *Kuldīgas kontaktu grāmata* un *Mākslinieku citadeles stāsti* (par Kuldīgas daiļamatniecības vidusskolu).

**Dinas Poriņas
teksts un foto**

Lubes saimnieces dižojās, kas katrai burciņā

Anna Dambergā

Lubes bibliotēkā 14. oktobrī pulcējās vairākas saimnieces, lai ar savām receptēm dižotos pasākumā «Kas manā burciņā?». Degustējot atnestos gardumus, dalībnieces dalījās ar idejām un iedvesmējās, lai vēlāk kaut ko no izgaršotā izmēģinātu arī savā virtuvē.

Valdemārpils un Lubes kultūras nama vadītāji Sigitai Līdakai pasākuma ideja radusies, lai sapulcinātu cilvēkus padalīties ar to, kas nu kuram ir tapis, jo, pat pēc vienas receptes gatavojojt, katrai saimniecei sanāk citādi. Un tieši tas ir pats interesantākais. Kā pamanījusi Lubes bibliotēkas vadītāja, daudzi mazliet bistoties no vārda «dižošānās», jo cilvēkiem raksturīga pieticība, kautrīgums, kas varbūt dažreiz esot pārlietu liels. Tomēr, neskatoties ne uz ko, pasākuma apmeklētība bija lielāka, nekā gaidīts.

Lai varētu sākt degustāciju, vispirms burciņu saturam bija jātiek klāt. Tē dāmas varēja dalīties ar pagēmieniem, kā vislabāk atvērt burku, jo ne vienmēr gadās blakus kāds spēcīgs vīrietis, kam to palūgt. Viens no pagēmieniem — uzstāt pa burkas vāciņu. Vēl varot ar delnas apakšām apņemt burku un no katras puses saspiest vāciņu. Dažreiz derot slīpi ar burkas vāku nedaudz uzstāt pa galdu. Ja nu nekā netiekam pie burciņas satura, izmantojam nazi — ar naža galu paplešam burkas vāku malīņu, lai tiek klāt gais un vāciņš paliek vaļņīgs. Tē gan jāatceras, ka pēc tam vāciņu nevarēs izmantot

Saimniece sanesušas gan gurķus, gan tomātus želejā, gan bietes un sēnes, gan arī ievārījumus. Autore foto

nākamajiem konservējumiem. Atverot turpat 10 burkas, var sākties degustācija.

Saimniece sanesušas gan gurķus un tomātus želejā, gan bietes un sēnes, gan arī ievārījumus. Pirmie tiek nogaršoti dažādie gurķi, kas gatavoti etiķi, esencē, pārlejot ar eļļu, rīpiņās kopā ar sipoliem, ar koriandra sēklām, kurkumu, sinepju sēklām un vēl daudz ko citu. Nogaršojām gan asos čili gurķus, gan saimniece Ineses sviestmaižu gurķus, gan tradicionālākus marinētos. Saimniece smeja, ka receptes tagad var sameklēt, kādas vien ienāk

prātā, tik jāielūkojas internetā. Tomēr gurķi atšķiras ar stiprumu, pievienotajām garšvielām, un arī līdzīgās receptes katrai sanākušas pa savai gaumei. Kas vienai tieši laikā, otrai nedaudz par stipru un otrādi. Katra nogaršo, un autore pastāsta recepti. Tālāk seko arī tomāti želejā, kas estētiski skaisti izkārtoti burciņā kopā ar sipoliem un rīpiņās sagrieztiem gurķiem. Tiek degustētas arī marinētas sēnes un bietes. Noslēgumā kārtā saldajām burciņām — trīs veidu ābolu ievārījumiem: ar cukuru, bez cukura un ar iebiezīnāto pienu.

RECEPTE

Sviestmaižu gurķi

Nepieciešamās sastāvdaļas:

- 500 g gurķu,
- 150 g sipōlu,
- 1 ēdamkarote sāls,
- 150 ml baltvīna vai ābolu etiķa,
- 1 tējkarote kurkumās,
- 1/2 tējkarotes sinepju sēklu,
- 1/2 tējkarotes koriandra sēklu,
- 1/2 maza čili,
- dažas krustnagliņas,
- 100 g cukura.

Pagatavošana

Gurķus nomazgā, nosusina, nogriež abus galus, sagriež puscentimetru biezas šķēles.

Sipolus sagriež rīpiņās. Var ņemt trīs dažādus sipolus — dzelteno, sarkāno un šalotes sipolu.

Gurķus un sipolus liek bļodā, pārber sāli un uz pāris stundām noliek, lai izdalās sula.

Caurduri notecina, noskalo ar aukstu ūdeni, vēlreiz notecina.

Katļā lej etiķi, ieber sēklas, krustnagliņas, čili, kurkumu un cukuru, maisot karsē, līdz cukurs izkūst, uzvāra un liek klāt gurķus ar sipoliem, tad lēni karsē un vāra 10 minūtes. Pagaršo; ja vajag, pievieno sāli.

Karstu liek sterilās burkās, cieši aizvāko, atdzesē un uzglabā vēsumā. Garšīgi uz sviestmaižas, burģerā, arī kā piedeva gaļas ēdieniem.

Kā sāka kultūras nama vadītāja, latviešiem jau mīlestība ejot caur vēderu. Ne velti šāda veida degustācijas pasākumi ir aktuāli un vienmēr kuplā skaitā apmeklēti. Kopā ar saimniecēm rodas

idejas par nākamajiem pasākumiem, kas varētu turpināties šādā gaisotnē, tikai mainoties ēdiena tematikai. Nākamā dižošānās varētu būt par maizes cepšanu. ■

Avots: Talsu Vēstis
Datums: 18-10-2024